

**IZVJEŠTAJ O RADU
FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE
ZA 2011. GODINU**

Sarajevo, marta/ožujka 2012. godine

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	3
2.	STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA.....	4
2.1.	Zaposlenost.....	4
2.2.	Nezaposlenost.....	4
2.3.	Nezaposlenost po kantonima.....	5
2.4.	Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti.....	6
2.5.	Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih.....	6
2.6.	Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih.....	6
2.7.	Promjene u evidenciji nezaposlenih.....	7
2.8.	Tražnja radne snage.....	7
2.9.	Zapošljavanje osoba sa evidencije službi za zapošljavanje.....	8
3.	MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI.....	8
3.1.	Novčana naknada.....	8
3.2.	Zdravstveno osiguranje.....	9
3.3.	Penzijsko i invalidsko osiguranje.....	9
3.4.	Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje.....	9
3.5.	Novčana naknada prema Zakonu o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica.....	10
3.6.	Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla.....	11
3.7.	Rješavanje u drugostepenom postupku.....	11
3.8.	Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju.....	11
4.	AKTIVNA POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA.....	12
4.1.	Program sufinansiranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba.....	12
4.2.	Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva.....	13
4.3.	Program Mladi poduzetnik.....	14
4.4.	Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“.....	15
4.5.	Program zapošljavanja i samozapošljavanja žena.....	16
4.6.	Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika.....	17
4.7.	Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma.....	17
4.8.	Program obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije.....	18
4.9.	Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP).....	18
4.10.	Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja.....	19
4.11.	Projekat „Socijalna, poduzetnička i e-inkluzija žena 40+“.....	20
4.12.	Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP).....	20
4.13.	Projekat zapošljavanja mladih (YEP).....	21
4.14.	Sajmovi zapošljavanja.....	21
4.15.	Aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje.....	21
4.16.	Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj.....	23
5.	ZAPOSŁJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA.....	23
6.	PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I SELEKCIJA.....	26
6.1.	Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama.....	26
6.2.	Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu.....	27
7.	ISPITIVANJE TRŽIŠTA RADA.....	27
8.	AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE.....	28
8.1.	Objavljivanje oglasa za posao na internet stranici Federalnog zavoda.....	28
8.2.	Projekat Evropske unije u Bosni i Hercegovini – „Unapređenje aktivnih mjera tržišta rada u Bosni i Hercegovini“ (IALM).....	28
8.3.	Doktrina rada javnih službi za zapošljavanje.....	28
8.4.	Stručno osposobljavanje zaposlenika.....	29
9.	INFORMACIONE TEHNOLOGIJE.....	29
10.	UPRAVNI ODBOR.....	30
11.	KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE.....	31
12.	INFORMIRANJE.....	32
13.	SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA.....	32
14.	ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA.....	34

1. UVOD

Federalni zavod za zapošljavanje je i u 2011. godini izvršavao obaveze utvrđene zakonskim i drugim propisima iz oblasti rada, zapošljavanja i socijalnog osiguranja.

U skladu sa zakonskim propisima, strateškim dokumentima i finansijskim mogućnostima, Federalni zavod za zapošljavanje je sva raspoloživa sredstva, po izvršenju obaveza za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, usmjeravao u programe aktivne politike zapošljavanja. Otežavajuću okolnost u provođenju programskih opredjeljenja Federalnog zavoda za zapošljavanje predstavlja globalna ekonomska kriza, čije posljedice direktno utiču na razvoj privrede i tržište rada u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno otvaranje novih radnih mjesta i ukupni ekonomski napredak. Međunarodna organizacija rada u svom izvještaju „Svijet rada 2011“ upozorila je da se svijet nalazi na ivici nove i dublje recesije, kao i da će zemljama sa naprednijom ekonomijom biti potrebno najmanje pet godina da se zapošljavanje vrati na nivo prije nastanka krize. Također, u tom izvještaju se navodi da je zastoj u globalnom oporavku ekonomije počeo drastično da utiče na tržišta rada i da će u naredne dvije godine biti potrebno oko 80 miliona novih radnih mjesta da bi se dostigao nivo od prije nastanka krize.

Prema informacijama Direkcije za ekonomsko planiranje, direktne strane investicije u Bosni i Hercegovini prošle godine umanjene su u odnosu na 2010. godinu čak za 42,5% i iznosile su oko 392 miliona KM.

S obzirom na izražene posljedice svjetske ekonomske i finansijske krize u Bosni i Hercegovini, Federalni zavod za zapošljavanje posebno je pratio i analizirao obim i dinamiku prijavljivanja nezaposlenih osoba na evidenciju službi za zapošljavanje i ukupna kretanja na tržištu rada, potencijalna otpuštanja radnika i naročito procjenu tražnje za radnom snagom.

U takvim okolnostima, kada je primjetno slabljenje privrede, uvjeta za ekonomski razvoj i smanjenje otvaranja radnih mjesta, Federalni zavod za zapošljavanje je, nakon izmirenja obaveza po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, naročito obaveza po osnovu naknada za demobilizirane branioce, bio fokusiran, preostalim sredstvima i svojim aktivnostima, na podršku u zapošljavanju teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba, što je ujedno bila i pomoć poslodavcima kod otvaranja novih radnih mjesta, i sprečavanje smanjenja broja zaposlenih.

Na osnovu višegodišnje procjene efikasnosti i efektivnosti mjera aktivne politike tržišta rada, adekvatno su osmišljeni ciljani, povezani i implementirani programi Federalnog zavoda za zapošljavanje kojima je u 2011. godini omogućeno zapošljavanje i samozapošljavanje više od 6.000 osoba, obuka, dokvalifikacija i prekvalifikacija 3.000 osoba i drugi oblici pripreme za tržište rada za više od 10.000 osoba.

Izvještajni period obilježen je i unapređenjem saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, međunarodnim institucijama i organizacijama, razvojnim agencijama i drugim partnerima koji u Bosni i Hercegovini provode aktivnosti u vezi sa zapošljavanjem i jačanjem privrede kao preduvjetom za otvaranje radnih mjesta. Ta saradnja se ogledala kroz zajedničku realizaciju projekata zapošljavanja, samozapošljavanja i obuke, organizaciju sajmova zapošljavanja, razvoj profesionalne orijentacije i obrazovanja odraslih.

2. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA

Aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje (Federalni zavod) i kantonalnih službi za zapošljavanje u 2011. godini bile su usmjerene na očuvanje dostignutog nivoa zaposlenosti i provođenje ukupnih mjera kojima se pospješuju i unapređuju uvjeti za zapošljavanje, posredovanje u zapošljavanju i materijalno-socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme nezaposlenosti.

2.1. Zaposlenost

U Federaciji Bosne i Hercegovine u 2011. godini prosječno je bilo zaposleno 440.747 radnika, što je u odnosu na prosjek 2010. godine (438.949) više za 1.798 radnika, odnosno 0,41%.¹

Podaci o broju zaposlenih odnose se na zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena. U taj broj uračunati su zaposleni u privredi i vanprivredi. Broj zaposlenih u 1991. godini na području koje je sada Federacija BiH iznosio je 631.020, tako da je nivo zaposlenosti u 2011. godini (440.747) dostigao 69,85% nivoa iz 1991. godine.

2.2. Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u 2011. godini bio je 367.515 i u odnosu na prosjek 2010. godine (360.513) veći je za 1,94%.

Također, zabilježeno je povećanje nezaposlenosti u ljetnom periodu zbog prijava osoba po završetku školovanja.

Prosječna stopa nezaposlenosti² u Federaciji BiH u 2011. godini iznosila je 45,46% i ima blagu tendenciju rasta (0,58%) u odnosu na prethodnu godinu.

Sticanje prava na zdravstveno osiguranje, kao i prava na novčanu naknadu po *Zakonu o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica*, bili su osnovni razlozi prijave na evidenciju nezaposlenih osoba. Izmještanjem administriranja zdravstvenog osiguranja iz oblasti zapošljavanja, kao što je to slučaj u zemljama regiona, smanjio bi se broj nezaposlenih jer bi se na evidenciju nezaposlenih prijavljivale samo osobe koje aktivno traže posao.

Neovisno o načinu iskazivanja, stopa nezaposlenosti ukazuje na potrebu većeg angažiranja društva u cjelini, kao i svih institucija koje na bilo koji način imaju uticaja na rješavanje ovog problema. Ovakvo stanje zahtijeva reformu tržišta rada i prilagođavanje ovog dijela socijalnog sektora tržišnim uvjetima privređivanja.

U strukturnim obilježjima nezaposlenosti u Federaciji BiH nema bitnijih promjena u odnosu na prethodne godine. To se i dalje ogleda u:

- velikom broju stručnih osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih (238.801), od kojih 104.028 (43,56%) prvi put traže zaposlenje i
- velikom broju nestručnih osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih (128.714).

Rješavanje problema nezaposlenosti znatno je teže u slabije razvijenim područjima (regijama i kantonima) jer nedostaju mehanizmi veće podrške razvoju tih regija.

¹ Podaci Federalnog zavoda za statistiku

² Stopa nezaposlenosti je procenat učešća nezaposlenih u ukupnom broju (zbiru) zaposlenih i nezaposlenih osoba.

Tabela 1: Pregled osnovnih pokazatelja o nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2011. godini

Pokazatelji	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1. Broj zaposlenih	440.461	440.767	439.994	440.419	440.429	441.184	442.226	440.201	441.115	442.021	440.677	439.473
2. Osobe koje traže zaposlenje - UKUPNO	367.180	366.481	367.255	366.658	365.322	365.029	367.113	369.644	367.512	367.975	368.922	371.090
2.1. Žene	187.571	187.323	187.741	187.936	187.630	187.625	188.915	190.729	189.392	189.756	190.092	190.781
3. Stručne osobe	237.254	236.607	237.296	237.020	236.037	236.398	238.795	241.502	239.858	240.513	241.343	242.990
4. Nestručne osobe	129.926	129.874	129.959	129.638	129.285	128.631	128.318	128.142	127.654	127.462	127.579	128.100
5. Osobe koje traže zaposlenje prvi put	168.953	168.145	168.483	167.896	167.143	167.996	169.469	169.339	169.479	169.687	169.473	169.349
6. Prijavljeni na evidenciju u toku mjeseca	8.459	6.465	9.942	6.553	5.711	8.546	9.737	8.849	9.647	9.301	8.123	8.377
7. Zaposleni sa evidencije	3.344	3.871	3.768	4.402	4.306	5.690	4.689	3.678	8.078	4.704	3.653	3.179
8. Prekinut radni odnos	2.253	1.373	1.739	1.739	1.663	1.696	2.115	3.221	1.951	2.352	2.240	2.673
9. Brisani sa evidencije u toku mjeseca	6.208	7.164	9.168	7.150	7.047	8.839	7.653	6.318	11.779	8.838	7.176	6.209
10. Prijave o potrebama za radnicima	1.015	1.114	1.205	1.582	1.393	1.507	1.306	1.162	2.578	1.328	1.164	1.074
11. Realizirane prijave u toku mjeseca	1.706	2.043	2.007	2.601	2.544	2.904	2.363	1.913	4.773	2.308	2.030	1.793
12. Korisnici novčane naknade	8.458	8.829	8.926	7.823	7.952	7.775	7.404	8.046	8.819	7.965	7.807	8.093
13. Korisnici zdravstvenog osiguranja	214.368	215.150	216.523	216.994	216.812	216.540	218.029	220.102	220.856	222.637	224.038	226.206
14. Demobilizirani branici	69.763	69.417	69.340	68.918	69.308	69.418	69.088	68.895	68.266	67.903	67.844	68.000

2.3. Nezaposlenost po kantonima

Nezaposlenost po kantonima je sljedeća:

- U Unsko-sanskom kantonu je evidentirano povećanje broja nezaposlenih za 4,26%. Izdvajaju se općine Bužim i Velika Kladuša, sa povećanjem za 9,76 % i 5,78% u odnosu na 2010. godinu.
- Posavski kanton je zabilježio manji broj nezaposlenih za 0,86% u odnosu na 2010. godinu. Povećanje broja nezaposlenih je evidentirano u općini Orašje, i to za 0,86%, a smanjenje u općini Odžak za 3,01%.
- U Tuzlanskom kantonu je veći broj nezaposlenih za 2,91%. Najveće povećanje broja nezaposlenih zabilježeno je u Čeliću (za 4,50%) i Kalesiji (za 1,47%).
- U Zeničko-dobojskom kantonu zabilježen je veći broj nezaposlenih u odnosu na prosjek iz 2010. godine za 0,53%. Najveći porast nezaposlenosti je evidentiran u općinama Zavidovići (za 4,76%) i Kakanj (za 1,72%). U općini Usora broj nezaposlenih je manji za 2,74%, a u općini Vareš za 2,18%.

- U Bosansko-podrinjskom kantonu smanjen je broj nezaposlenih za 2,26% u odnosu na 2010. godinu, a najveće smanjenje je u općini Goražde za 2,57%.
- Srednjobosanski kanton je zabilježio povećanje nezaposlenosti za 1,95%. U općini Dobretići broj nezaposlenih manji je za 3,53% i općini Novi Travnik za 1,69%, a povećan je broj nezaposlenih u općini Kreševo za 7,17%.
- U Hercegovačko-neretvanskom kantonu je zabilježeno smanjenje broja nezaposlenih za 0,17%. U općinama Stolac i Prozor evidentirano je smanjenje broja nezaposlenih za 8,18%, odnosno 5,11%, dok je u općini Ravno povećan broj nezaposlenih za 4,74%.
- Zapadnohercegovački kanton je zabilježio smanjenje nezaposlenosti za 0,64%. Broj nezaposlenih veći je u općini Grude (za 3,19%), a smanjen je u općini Ljubuški (za 5,96%).
- U Kantonu Sarajevo evidentirano je povećanje broja nezaposlenih za 2,47%, i to u općinama Trnovo (za 8,83%) i Novo Sarajevo (za 3,13%).
- U Kantonu 10 evidentirano je povećanje broja nezaposlenih za 1,64%, i to u općinama Grahovo (za 9,19%) i Glamoč (za 4,39%).

2.4. Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti

Broj nezaposlenih žena u Federaciji BiH u 2011. godini bio je 188.791, što je više za 3.850 ili 2,08% u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrano po kantonima, evidentirano je povećanje broja nezaposlenih žena u svim kantonima osim u Bosansko-podrinjskom, gdje je broj nezaposlenih žena manji za 1,18%.

Najveće povećanje broja nezaposlenih žena zabilježeno je u Kantonu 10 (za 3,84%), Unsko-sanskom (za 3,71%) i Posavskom (za 3,61%).

2.5. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih

Broj stručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2011. godini, u odnosu na 2010. godinu, veći je za 3,53%.

U svim stepenima stručnosti veći je broj stručnih osoba koje traže zaposlenje. Povećan je broj nezaposlenih sa visokom (VSS), zatim sa višom (VŠS) i srednjom stručnom spremom (SSS).

Broj nestručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2011. godini, u odnosu na 2010. godinu, manji je za 0,89%.

Smanjen je broj nezaposlenih polukvalifikovanih (PKV) i sa nižom stručnom spremom (NSS), a povećan je broj nekvalifikovanih osoba (NKV).

Broj osoba koje prvi put traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2011. godini veći je za 2,27% u odnosu na 2010. godinu.

Prosječan broj stručnih osoba koje prvi put traže zaposlenje u 2011. godini, u odnosu na 2010. godinu, veći je za 3,98%. Posmatrano po stručnoj spremi, kod stručnih osoba koje prvi put traže zaposlenje, u odnosu na prethodnu godinu, porast je evidentiran kod VSS za 24,14%, a smanjenje kod VKV za 5,50%.

2.6. Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih

Krajem 2011. godine najbrojnije među registriranim nezaposlenima bile su osobe dobi između 30 i 50 godina (176.504 ili 47,56%), zatim mladi do 30 godina (127.734 ili 34,42%), te stariji od 50 godina (66.852 ili 18,02%).

2.7. Promjene u evidenciji nezaposlenih

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje, po raznim osnovama, u 2011. godini u Federaciji BiH brisano je 92.609 osoba. U odnosu na 2010. godinu to je više za 8,28%. U istom periodu prijavljeno je 99.717 osoba, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 3,88%.

Tabela 2: Pregled osnovnih pokazatelja o promjenama na tržištu rada u Federaciji BiH u 2011. godini

Kanton	Broj ukupno novoprijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih	Broj osoba brisanih iz evidencije	Broj prijavljenih na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa	Razlozi prestanka radnog odnosa			Zaposleno sa evidencije	Broj zaposlenih, stanje: decembar 2011. godine (podaci Federalnog zavoda za statistiku)
				Stečaj, likvidacija, restrukturiranje, privatizacija	Tehnološki ili organizacioni višak	Ostalo (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni raskid ugovora, povreda radne obaveze i sl.)		
1	2	3	4(5+6+7)	5	6	7	8	9
Unsko-sanski	11.449	9.677	5.363	131	2.000	3.232	4.768	32.156
Posavski	1.574	1.675	607	64	257	276	774	5.766
Tuzlanski	22.997	19.840	12.604	304	2.645	9.655	12.228	81.850
Zeničko-dobojski	18.118	18.340	8.751	430	3.259	5.062	10.124	70.789
Bosansko-podrinjski	1.113	1.512	480	2	69	409	1.027	5.796
Srednjobosanski	9.341	7.608	4.221	103	1.748	2.370	4.529	38.847
Hercegovačko-neretvanski	10.005	9.935	3.676	202	1.481	2.010	4.646	44.289
Zapadno-hercegovački	2.645	2.587	1.275	90	592	593	922	16.255
Kanton Sarajevo	20.489	19.554	14.057	0	6.735	7.322	12.946	126.054
Kanton 10	1.986	1.881	957	88	290	578	912	9.671
UKUPNO	99.717	92.609	51.991	1.414	19.076	31.507	52.876	439.473

2.8. Tražnja radne snage

Prosječna mjesečna tražnja radne snage registrirana u kantonalnim službama za zapošljavanje u 2011. godini iznosila je 1.369, što je više za 12,08% u odnosu na 2010. godinu. Od toga je registrirano 453 tražnje na neodređeno vrijeme, što je manje za 0,26%, a 916 tražnji na određeno vrijeme, što je više za 19,38%.

Prosječna mjesečna zadovoljena tražnja radne snage³ registrirana u kantonalnim službama za zapošljavanje u 2011. godini iznosila je 2.415, što je više za 1,60% nego u 2010. godini. Od toga je registrirano 770 tražnji na neodređeno vrijeme, što je manje za 18,09% u odnosu na prethodnu godinu, te 1.646 tražnji na određeno vrijeme (više za 14,47%).

Zapošljavanje osoba sa evidencije premašuje registriranu tražnju jer poslodavci nemaju zakonsku obavezu da službama za zapošljavanje prijavljuju slobodna radna mjesta, te se ukupna tražnja radne snage na tržištu rada u Federaciji BiH ne registrira u kantonalnim službama za zapošljavanje.

³ Ukupna registrirana zadovoljena tražnja za radnom snagom ostvarena na osnovu objavljenih oglasa, prijava dostavljenih službama za zapošljavanje i drugih oblika zapošljavanja koje su poslodavci dali na uvid službama za zapošljavanje ili su službe u radu i obradi određenih podataka došle do saznanja o tome

2.9. Zapošljavanje osoba sa evidencije službi za zapošljavanje

U 2011. godini službe za zapošljavanje su posredovale u zapošljavanju za 52.876 osoba sa evidencije nezaposlenih.

Posmatrano po kantonima, broj posredovanja se kreće od 774 u Posavskom, 912 u Kantonu 10, 922 u Zapadnohercegovačkom, 1.027 u Bosansko-podrinjskom, 4.529 u Srednjobosanskom, 4.646 u Hercegovačko-neretvanskom, 4.768 u Unsko-sanskom, 10.124 u Zeničko-dobojskom, 12.228 u Tuzlanskom, do 12.946 u Kantonu Sarajevo.

U 2011. godini sa evidencije nezaposlenih zaposleno je 520 osoba s invaliditetom.

3. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI

Članom 28. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti. Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i uplatu doprinosa za zdravstveno i penzijsko osiguranje u skladu sa ovim i drugim zakonima. Federalni zavod, prema Zakonu, dodjeljuje kantonalnim službama za zapošljavanje nedostajuća sredstva za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

3.1. Novčana naknada

Pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, u skladu sa članom 29. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje osam mjeseci rada neprekidno ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, s tim da se kao vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji reguliraju sistem poreza i obaveznih doprinosa. Visinu novčane naknade čini 40% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa nezaposlene osobe, a koju objavljuje Federalni zavod za statistiku. Novčana naknada se, ovisno o vremenu provedenom na radu, utvrđuje u trajanju od tri do 24 mjeseca, ukoliko se u toku trajanja prava ne promijene okolnosti koje utiču na dužinu trajanja naknade.

U 2011. godini u Federaciji BiH novčanu naknadu koristilo je prosječno mjesečno 8.158 nezaposlenih osoba. U odnosu na 2010. godinu, broj korisnika novčane naknade je manji za 12,33%. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje su utrošile 37.950.922,47 KM, što je za 1.045.890,68 KM više nego u 2010. godini. Dakle, iako je smanjen broj korisnika novčane naknade, utrošeno je više sredstava jer veći broj osoba koristi novčanu naknadu u dužem trajanju. Zbog nedovoljno finansijskih sredstava za isplaćivanje novčanih naknada, kantonalne službe za zapošljavanje su bile prinuđene smanjiti iznos mjesečne novčane naknade nezaposlenim osobama, u skladu sa zakonskim odredbama, u omjeru koji je omogućavao isplatu novčane naknade svim nezaposlenim osobama koje imaju pravo na tu naknadu.

S obzirom na stalno povećanje broja prijava na evidenciju nezaposlenih, naročito onih osoba koje stiču pravo na novčanu naknadu, u 2012. godini se može očekivati dodatno finansijsko opterećenje službi za zapošljavanje po tom osnovu.

3.2. Zdravstveno osiguranje

Članom 31. stav 1. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da se zdravstveno osiguranje nezaposlenoj osobi osigurava u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, a članom 19. tač. 12, 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđeno je pod kojim uvjetima nezaposlena osoba prijavljena službi za zapošljavanje ima obavezno zdravstveno osiguranje.

Članom 84. Zakona o zdravstvenom osiguranju propisano je da osnovicu, način obračunavanja i uplate doprinosa za nezaposlene osobe utvrđuje svojim propisima zakonodavno tijelo kantona na prijedlog kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja. Iz pomenutih zakonskih propisa vidljivo je da kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod nemaju nikakvog uticaja kod određivanja davanja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, tako da su izdvajanja za zdravstveno osiguranje različito utvrđena po kantonima i kreću se od 6,00 do 14,00 KM po nezaposlenoj osobi. Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje konstantno ukazuju na probleme u vezi sa zdravstvenim osiguranjem nezaposlenih osoba, kao i na nerealne odluke o visini izdvajanja koje kantonalne skupštine donose na prijedlog kantonalnih zavoda za zdravstveno osiguranje.

S tim u vezi pokrenuta je inicijativa za izmještanje administriranja zdravstvenog osiguranja iz službi za zapošljavanje. U tom kontekstu neupitno je i smanjenje stope doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti za iznos koji se odnosi na zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, a sve radi rasterećenja kantonalnih službi za zapošljavanje poslova koji opterećuju njihovu funkciju aktivne politike zapošljavanja. Kada prijava na evidenciju nezaposlenih ne bi bila razlog za sticanje prava na zdravstveno osiguranje, znatno bi se smanjila stopa evidentirane nezaposlenosti. Naime, tada se na evidenciju nezaposlenih ne bi prijavljivale osobe koje nemaju namjeru aktivno tražiti posao i poboljšale bi se usluge službi za zapošljavanje prema aktivnim tražiocima posla i poslodavcima.

U izvještajnom periodu u Federaciji BiH zdravstvenim osiguranjem bilo je obuhvaćeno prosječno mjesečno 219.021 nezaposlena osoba. U odnosu na 2010. godinu broj korisnika ovog prava veći je za 12.282 ili 3,28%, za što su kantonalne službe za zapošljavanje utrošile 18.885.193,90 KM, s tim da nisu izvršene uplate za posljednji kvartal 2011. godine.

3.3. Penzijsko i invalidsko osiguranje

Članom 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba određeno je da se penzijsko i invalidsko osiguranje obezbjeđuje nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju do tri godine do sticanja uvjeta za starosnu penziju u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

U 2011. godini ovo pravo u Federaciji BiH ostvarilo je 2.726 nezaposlenih osoba, što je za 572 osobe ili 26,56% više nego prethodne godine. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje utrošile su 1.416.013,05 KM, što je za 220.004 KM više nego u 2010. godini.

3.4. Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

S obzirom na to da sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova, kao i zbog određenog broja korisnika koji primaju novčanu naknadu duži period, kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmiriti

svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

Dodatno onemogućavanje urednog servisiranja prioriternih zakonskih obaveza uslijedilo je stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica.

U skladu sa čl. 49. i 50. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, kantonalne službe za zapošljavanje, osim Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, podnijele su Federalnom zavodu zahtjeve za uplatu nedostajućih novčanih sredstava za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim i planiranim finansijskim sredstvima, izvršio uplatu nedostajućih sredstava u iznosu od 9.203.848,77 KM.

Tabela 3: Pregled isplate nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

Red. broj	Kanton	Isplaćena sredstva
1	2	3
1.	Unsko-sanski	1.019.161
2.	Posavski	434.717
3.	Tuzlanski	2.051.556
4.	Zeničko-dobojski	1.651.495
5.	Bosansko-podrinjski	189.105
6.	Srednjobosanski	1.797.969
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.590.931
8.	Zapadnohercegovački	261.973
9.	Kanton Sarajevo	0,00
10.	Kanton 10	206.937
UKUPNO		9.203.848,77

3.5. Novčana naknada prema Zakonu o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica

U 2011. godini novčana naknada demobiliziranim braniocima je isplaćivana u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 27/08), kojim je propisano da potrebna novčana sredstva za isplatu novčanih naknada osiguravaju kantonalne službe za zapošljavanje u visini 50% svojih ukupnih prihoda ostvarenih od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti, a da razliku potrebnih sredstava osiguravaju Federacija BiH i kantoni preraspodjelom udjela sredstava sa jedinstvenog računa u korist Federacije BiH u skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 22/06).

Zaključcima Vlade Federacije BiH V. broj 355/2011 od 31.03.2011. godine zadužene su kantonalne službe za zapošljavanje da osiguraju pripadajuće iznose sredstava, u skladu sa odredbama Zakona, za neizmirene obaveze demobiliziranim braniocima iz 2009. godine u ukupnom iznosu od 11.944.882,91 KM, dok je Federalni zavod zadužen da Vladi Federacije BiH predloži termine i način izmirenja obaveza iz 2008. godine u iznosu od 20.773.881,91 KM.

Postupajući po zaključcima Vlade Federacije BiH, kantonalne službe za zapošljavanje izvršile su uplatu sredstava za obaveze iz 2009. godine u iznosu od 11.944.882,91 KM i dio sredstava za obaveze za maj i juni 2008. godine u iznosu od 4.685.145,03 KM, dok je

Federalni zavod, uz odobrenje Parlamenta Federacije BiH, izvršio isplatu sredstava za obaveze iz 2008. godine u iznosu od 10.300.000,00 KM. Također, prema zaključcima Vlade Federacije BiH, Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambenooslobodilačkog rata izvršilo je isplatu sredstava iz Budžeta Federacije BiH u iznosu od 14.475.726,75 KM. (Ukupno isplaćena sredstva za novčane naknade demobiliziranim braniocima u 2011. godini iznosila su 41.405.754,71 KM.)

3.6. Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla

U skladu sa Programom za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla, Upravni odbor Federalnog zavoda usvojio je Operativni plan, kojim su utvrđeni slijed postupaka učesnika u realizaciji Programa, uvjeti i kriteriji za raspodjelu namjenskih sredstava radi podrške kantonalnim službama za zapošljavanje, kao i dobreni iznosi pojedinim kantonalnim službama za zapošljavanje.

Na osnovu Programa u 2011. godini, a po zahtjevu Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, utrošeno je 1.275.653,00 KM, čime je omogućeno penzionisanje 132 osobe, koje su brisane sa evidencije nezaposlenih. Programom su obuhvaćeni zaposlenici preduzeća: „Borac“ d.d. Zenica, „Univerzal“ d.d. Tešanj, „Tvornica čarapa“ Tešanj, „Vitex“ Visoko i „Sakupljanje sekundarnih sirovina“ Vareš.

3.7. Rješavanje u drugostepenom postupku

U skladu sa članom 35. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Federalni zavod rješava po žalbama izjavljenim protiv rješenja kantonalnih službi za zapošljavanje kojim je odlučeno o pravima po osnovu nezaposlenosti. U izvještajnom periodu izjavljeno je 812 žalbi protiv prvostepenih rješenja, a sa neriješenim žalbama, prenesenim iz 2010. godine (112), u rješavanju su bila 924 predmeta. Ukupno je riješen 801 predmet, i to: 574 žalbe su odbijene, 52 su uvažene i predmet meritorno riješen u drugostepenom upravnom postupku, 137 je uvaženo i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje, a 38 je urađeno na drugi Zakonom o upravnom postupku propisan način (odbačena, ustupljena drugom organu). Ostala su neriješena 123 predmeta. Kod kantonalnih sudova podnosioci zahtjeva su pokrenuli 73 upravna spora.

3.8. Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju

U skladu sa sporazumima o socijalnom osiguranju Federalni zavod, kao organ nadležan za provođenje pravnih propisa kojima je regulirana oblast materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, primio je u 2011. godini 1.711 zahtjeva za izdavanje uvjerenja o stažu osiguranja i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti, na propisanim obrascima u skladu sa operativnim protokolima ili administrativnim sporazumima za provođenje ugovora o socijalnom osiguranju, a što je za 17% manje u odnosu na 2010. godinu.

Od ukupnog broja primljenih zahtjeva po Sporazumu potpisanom između Bosne i Hercegovine i SR Jugoslavije („Službeni glasnik BiH“, broj 16/03), Federalni zavod je u izvještajnom periodu Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavio na daljnji postupak 578 uvjerenja o periodima osiguranja navršenim u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti.

U skladu s Ugovorom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske („Službeni glasnik BiH“, broj 6/03), Hrvatskom zavodu za

zapošljavanje dostavljena su 963 uvjerenja o stažu osiguranja u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade.

Isto tako, u skladu sa Sporazumom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije („Službeni glasnik BiH“, broj 8/07), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH na daljnji postupak dostavljeno je 476 uvjerenja o potvrđivanju staža osiguranja i korištenju novčane naknade za slučaj nezaposlenosti u Federaciji BiH. Broj zahtjeva koje je uputio Zavod za zapošljavanje Republike Slovenije povećan je za 300% u odnosu na 2010. godinu, što je rezultat uspješno završenih pregovora o izmjeni člana 5. Sporazuma, prema kojem državljani Bosne i Hercegovine sa privremenim boravkom u Sloveniji mogu ostvariti pravo na novčanu naknadu po prestanku radnog odnosa.

4. AKTIVNA POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA

Aktivna politika zapošljavanja u 2011. godini je provedena u skladu sa *Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Strategijom zapošljavanja 2009-2013 i Akcionim planom zapošljavanja u Federaciji BiH za period 2010-2013. godina.*

Podrška je pružena ciljnim grupama nezaposlenih osoba koje su navedenim strateškim dokumentima utvrđene kao teže zapošljive, a posebno mladim osobama i ženama.

Mjere aktivne politike zapošljavanja uglavnom su bile usmjerene u:

- *poticanje zapošljavanja kod poznatog poslodavca,*
- *samozapošljavanje,*
- *obuku, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju,*
- *pripremu nezaposlenih za tržište rada (prilagođavanje promjenama na tržištu rada),*
- *stvaranje za sve jednakih mogućnosti u pristupu tržištu rada.*

4.1. Program sufinansiranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba

U 2011. godini završena je realizacija Programa zapošljavanja osoba s invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba, čija je realizacija započela krajem 2009. godine, a koji je direktno implementirao Federalni zavod. Programom je pružena podrška u zapošljavanju i samozapošljavanju osoba sa invaliditetom od najmanje 60% i osoba sa invaliditetom sa smetnjama u psihičkom razvoju/mentalnom retardacijom, te ženama žrtvama nasilja.

Programom je obuhvaćeno 167 nezaposlenih osoba, od čega 77 žena, i to: 114 zapošljavanjem kod 83 pravna subjekta, a 53 samozapošljavanjem.

Prosječna invalidnost zaposlenih osoba je 70%, a prosječna dužina prijave na evidenciji kantonalnih službi za zapošljavanje je 3,8 godina. Prema kvalifikacionoj strukturi, najviše su zastupljene osobe sa srednjom stručnom spremom (68%), zatim nekvalificirane osobe (17%), te osobe sa visokom stručnom spremom (5%).

Među korisnicima sredstva za samozapošljavanje su dvije žene žrtve nasilja.

Za realizaciju Programa u 2011. godini isplaćena su sredstva u iznosu od 347.100 KM.

Tabela 4: Pregled broja zaposlenih i samozaposlenih osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba po kantonima

Red. br.	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobrena sredstva (KM)
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	7	9	8	142.800
2.	Posavski	13	15	4	159.600
3.	Tuzlanski	16	18	7	210.000
4.	Zeničko-dobojski	5	5	7	100.800
5.	Bosansko-podrinjski	9	9	5	117.600
6.	Srednjobosanski	1	2	1	25.200
7.	Hercegovačko-neretvanski	6	22	0	184.800
8.	Zapadnohercegovački	13	13	3	134.400
9.	Kanton Sarajevo	13	21	13	285.600
10.	Kanton 10	0	0	5	42.000
UKUPNO		83	114	53	1.402.800

Također, u 2011. godini završena je realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja osoba s invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba, započetog 2010. godine, koji je implementiran posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje. Programom je omogućeno zapošljavanje 177 osoba s invaliditetom i tri žene žrtve nasilja. Za realizaciju Programa u 2011. godini isplaćena su sredstva u iznosu od 604.700 KM.

4.2. Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva

U 2011. godini završena je realizacija Programa sufinansiranja mladih osoba bez radnog iskustva započetog 2010. godine, a koji je implementiran posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje. Programom je omogućeno zapošljavanje 869 osoba, i to 487 visoke, 57 više, 181 srednje stručne spreme IV stepena i 144 srednje stručne spreme III stepena.

Za realizaciju Programa u 2011. godini isplaćena su sredstva u iznosu od 3.850.000 KM.

Također, Programom sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva započetog 2010. godine, koji direktno implementira Federalni zavod, obezbijedena su finansijska sredstva za prvo zapošljavanje osoba iz ciljne grupe, i to sufinansiranjem:⁴

- srednje stručne spreme III stepena u trajanju od šest mjeseci u iznosu od 450 KM mjesečno,
- srednje stručne spreme IV stepena u trajanju od šest mjeseci u iznosu od 500 KM mjesečno,
- više stručne spreme (VŠS) u trajanju od 12 mjeseci u iznosu od 550 KM mjesečno,
- visoke stručne spreme (VSS) u trajanju od 12 mjeseci u iznosu od 600 KM mjesečno.

Programom su odobrena sredstva u iznosu od 4.782.250 KM, radi zapošljavanja, tj. sticanja prvog radnog iskustva za 874 mlade osobe, od kojih su 502 žene.

Kod 404 poslodavca zaposleno je 514 osoba sa visokom, 33 osobe sa višom, 200 osoba sa srednjom stručnom spremom IV stepena i 128 osoba sa srednjom stručnom spremom III stepena. U 2011. godini za realizaciju Programa utrošeno je 3.897.250 KM.

⁴ Javni poziv za realizaciju Programa objavljen je 30.10.2010. godine.

Tabela 5: Pregled broja zaposlenih mladih osoba po kantonima

Red. br.	Kanton	Broj poslodavaca kojima je odobreno učešće u Programu	Broj mladih osoba čije se zapošljavanje sufinansira				Odobrena sredstva (KM)
			VSS	VŠS	SSS IV	SSS III	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Unsko-sanski	38	46	2	3	4	364.200
2.	Posavski	6	1	0	2	10	40.200
3.	Tuzlanski	62	75	1	30	13	668.100
4.	Zeničko-dobojski	60	71	4	35	49	764.800
5.	Bosansko-podrinjski	13	5	0	14	11	107.700
6.	Srednjobosanski	17	12	2	4	3	116.100
7.	Hercegovačko-neretvanski	19	29	2	12	5	255.500
8.	Zapadnohercegovački	31	28	12	14	1	323.100
9.	Kanton Sarajevo	150	242	8	83	32	2.084.350
10.	Kanton 10	8	5	2	3	0	58.200
UKUPNO		404	514	33	200	128	4.782.250

4.3. Program Mladi poduzetnik

Cilj programa Mladi poduzetnik, koji se implementira posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje, jeste poticanje razvoja poduzetništva kod 100 mladih osoba, radi pokretanja vlastitog biznisa, i to:

- *sufinansiranjem obuke iz poduzetništva za nezaposlene osobe kojima je odobrena realizacija poslovne ideje,*
- *sufinansiranjem troškova registracije, nabavke sredstava za rad, repromaterijala i potrebne opreme, te sufinansiranje dijela zakonom propisanih doprinosa i poreza, u iznosu do 7.000 KM po osobi.*

Obuka iz poduzetništva je obuhvatila upoznavanje korisnika s osnovnim principima pokretanja i vođenja vlastitog biznisa

Od 100 odobrenih zahtjeva realizirano je 99 poslovnih ideja (jedan korisnik je odustao), od kojih se 34 odnosi na žene. Najviše malih biznisa je pokrenuto u poljoprivrednoj i prehrambenoj djelatnosti, te uslužnoj ili srodnoj djelatnosti.

Većina mladih poduzetnika je dobi od 26 do 30 godina, srednje su stručne spreme, a na evidenciji nezaposlenih proveli su prosječno od jedne do tri godine.

Za realizaciju Programa u 2011. godini obezbijedena su finansijska sredstva u iznosu od 693.000 KM.

Tabela 6: Pregled broja samozaposlenih mladih osoba po kantonima

Red. br.	Kanton	Broj mladih poduzetnika	Obrazovanje					Odobrena sredstva (KM)
			VSS	VŠS	SSS IV	SSS III	NK	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Unsko-sanski	11	2	0	4	5	0	77.000
2.	Posavski	6	0	1	4	1	0	42.000
3.	Tuzlanski	13	1	0	11	0	1	91.000
4.	Zeničko-dobojski	13	2	1	6	4	0	91.000

Red. br.	Kanton	Broj mladih poduzetnika	Obrazovanje					Odobrena sredstva (KM)
			VSS	VŠS	SSS IV	SSS III	NK	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
5.	Bosansko-podrinjski	6	0	0	6	0	0	42.000
6.	Srednjobosanski	12	1	1	4	6	0	84.000
7.	Hercegovačko-neretvanski	12	3	0	4	5	0	84.000
8.	Zapadnohercegovački	6	0	0	1	4	1	42.000
9.	Kanton Sarajevo	13	3	0	5	5	0	91.000
10.	Kanton 10	7	0	0	6	0	1	49.000
UKUPNO		99	12	3	51	30	3	693.000

4.4. Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“

Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“ dio je zajedničkih aktivnosti Federalnog zavoda i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP), koji se realizira u okviru Programa zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP).

Cilj Programa je da se omogućiti prvo zapošljavanje za više od 400 osoba dobi do 30 godina, sa srednjom (III i IV stepen), višom i visokom stručnom spremom, bez radnog iskustva, a koje su prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH.

Programom, koji se realizira posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje, omogućeno je sufinansiranje zapošljavanja:

- osoba srednje stručne spreme (III i IV stepen) u trajanju od šest mjeseci u neto iznosu od 402 KM mjesečno,
- osoba više i visoke stručne spreme u trajanju od 12 mjeseci u neto iznosu od 563 KM mjesečno.

Tim programom je zaposlena 321 osoba (128 žena), i to: 243 osobe sa srednjom (III i IV stepen) i 78 osoba sa višom i visokom stručnom spremom, koje u prosjeku imaju 24 godine, a na evidenciji nezaposlenih su provele 2,5 godine.

Vrijednost Programa iznosi 1.081.224 KM, od čega dvije trećine sredstava obezbjeđuje UNDP, a trećinu Federalni zavod.

Tabela 7: Pregled broja zaposlenih mladih osoba po kantonima

Red. br.	Kanton	Broj poslodavaca kojima je odobreno učešće u Programu	Broj mladih osoba čije se zapošljavanje sufinansira		Odobrena sredstva (KM)
			VSS / VŠS	SSS IV / SSS III	
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	53	31	47	322.800
2.	Posavski	11	3	17	61.272
3.	Tuzlanski	36	5	50	154.380
4.	Zeničko-dobojski	40	6	43	142.320
5.	Bosansko-podrinjski	15	4	12	55.968
6.	Srednjobosanski	24	12	15	87.324
7.	Hercegovačko-neretvanski	10	4	19	72.852

Red. br.	Kanton	Broj poslodavaca kojima je odobreno učešće u Programu	Broj mladih osoba čije se zapošljavanje sufinansira		Odobrena sredstva (KM)
			VSS / VŠS	SSS IV / SSS III	
1	2	3	4	5	6
8	Zapadnohercegovački ⁵	0	0	0	0
9.	Kanton Sarajevo	20	7	30	119.652
10.	Kanton 10	10	6	9	62.244
UKUPNO		219	78	242	1.078.812

4.5. Program zapošljavanja i samozapošljavanja žena

U 2011. godini završena je realizacija Programa zapošljavanja i samozapošljavanja žena započetog 2010. godine, koji je implementiran posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje. Programom je omogućeno zapošljavanje 579 žena, i to 309 kod poslodavaca, a 270 je pokrenulo vlastiti biznis (samozapošljavanje).

Također, Programom zapošljavanja i samozapošljavanja žena započetog u 2011. godini pružena je podrška u zapošljavanju nezaposlenih žena dobi preko 30 godina, bez obzira na stepen obrazovanja, i to sufinansiranjem:

- *zapošljavanja nezaposlenih žena kod poslodavaca, u iznosu od 3.000 KM po osobi, uz obavezu poslodavca da osobu zaposlenu po Programu zadrži u radnom odnosu najmanje 12 mjeseci,*
- *samozapošljavanja nezaposlenih žena u iznosu od 4.000 KM do 5.000 KM po osobi, i to za obavljanje registrirane djelatnosti, uz obavezu obavljanja registrirane djelatnost u trajanju od najmanje 12 mjeseci (poljoprivredna djelatnost 5.000 KM, zanatska djelatnost 4.500 KM, seoski turizam ili druga djelatnost 4.000 KM).*

Programom je omogućeno zapošljavanje 530 i samozapošljavanje 418 žena.

Za realizaciju Programa iz 2011. godine zajedno sa obavezama iz 2010. godine utrošeno je 3.850.000 KM

Tabela 7: Pregled broja zaposlenih i samozaposlenih žena po kantonima

Red. br.	Kanton	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobrena sredstva (KM)
1	2	3	4	5
1.	Unsko-sanski	52	34	319.000
2.	Posavski	41	17	206.200
3.	Tuzlanski	116	70	675.000
4.	Zeničko-dobojski	88	58	542.500
5.	Bosansko-podrinjski	7	28	158.500
6.	Srednjobosanski	42	43	336.500
7.	Hercegovačko-neretvanski	49	32	303.000
8.	Zapadnohercegovački	41	33	256.000
9.	Kanton Sarajevo	79	89	586.400
10.	Kanton 10	15	14	115.000
UKUPNO		530	418	3.498.100

⁵ Služba za zapošljavanje Zapadnohercegovačkog kantona nije potpisala Memorandum o saradnji između Razvojnog programa UN, Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje

4.6. Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika

U 2011. godini završena je realizacija Programa zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika započetog u 2010. godini. Za zapošljavanje 563 povratnika utrošeno je 1.124.000 KM, i to: za samozapošljavanje 174 osobe, te zapošljavanje 389 osoba kod poslodavaca.

Programom samozapošljavanja i zapošljavanja povratnika započetog u 2011. godini⁶ daje se podrška u stvaranju uvjeta za održivi povratak, i to:

- *sufinansiranjem poslodavaca radi zapošljavanja povratnika u iznosu od 3.000 KM, sa obavezom poslodavca da osobu zaposlenu po Programu zadrži u radnom odnosu najmanje 12 mjeseci;*
- *sufinansiranjem samozapošljavanja povratnika u iznosu od 4.000 KM do 5.000 KM, sa obavezom povratnika da registriraju i održe djelatnost najmanje 12 mjeseci.*

Za realizaciju Programa odobreno je 2.018.000 KM za zapošljavanje 576 povratnika, i to: 420 osoba kod pravnih subjekata, dok je 155 osoba pokrenulo vlastiti biznis.

Tabela 8: Pregled broja zaposlenih i samozaposlenih povratnika po kantonima

Red. br.	Kanton/entitet	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobreno u KM
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	33	46	21	239.000
2.	Posavski	30	119	16	436.500
3.	Tuzlanski	1	7	4	41.000
4.	Zeničko-dobojski	11	14	2	51.500
5.	Bosansko-podrinjski	2	23	9	113.000
6.	Srednjobosanski	44	78	22	341.500
7.	Hercegovačko-neretvanski	5	10	25	148.500
8.	Kanton Sarajevo	2	5	8	53.500
9.	Kanton 10	2	2	23	119.000
10.	Republika Srpska	9	116	26	474.500
UKUPNO:		139	420	156	2.018.000

4.7. Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma

U 2011. godini završena je realizacija Programa zapošljavanja i samozapošljavanja Roma započetog u 2009. godini, a koji je direktno implementirao Federalni zavod. Tim programom je omogućeno zapošljavanje i samozapošljavanje 98 Roma.

Federalni zavod je, u skladu sa Memorandumom o razumijevanju, za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, započeo realizaciju novog Programa zapošljavanja i samozapošljavanja Roma⁷ u 2011. godini.

Raspoloživa finansijska sredstva, u skladu sa smjernicama iz Memoranduma, usmjerena su za:

⁶ Javni poziv za realizaciju Programa objavljen je 28.2.2011. godine

⁷ Javni poziv za realizaciju Programa objavljen je 21.2.2011. godine

- *sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u iznosu od:*
 - 5.000 KM po osobi u trajanju od 12 mjeseci,
 - 8.000 KM po osobi u trajanju od 24 mjeseca,
 - 12.000 KM po osobi u trajanju od 36 mjeseci.
- *sufinansiranje samozapošljavanja Roma u iznosu od 12.000 KM po osobi za registraciju i obavljanje:*
 - *zanatske ili srodne djelatnosti (tradicionalni zanati, domaća radinost, proizvodno i uslužno zanatstvo),*
 - *sakupljanja sekundarnih sirovina,*
 - *poljoprivredne djelatnosti (plastenička proizvodnja, pčelarstvo ili druga grana poljoprivrede) ili druge djelatnosti u trajanju od 24 mjeseca.*

Zaposleno je 58 Roma, od kojih je 29 pokrenulo vlastiti biznis (samozapošljavanje), a 29 se zaposlilo kod 15 poslodavaca.

Od ukupno 629.000 KM odobrenih sredstava po Programu, u 2011. godini je utrošeno 364.165 KM.

Tabela 9: Pregled zaposlenih i samozaposlenih Roma po kantonima

Red. br.	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobreno sredstava u KM
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	1	1	6	84.000
2.	Posavski	1	2	3	46.000
3.	Tuzlanski	5	5	2	63.000
4.	Zeničko-dobojski	3	4	6	92.000
5.	Srednjobosanski	1	1	6	84.000
6.	Kanton Sarajevo	4	16	6	260.000
UKUPNO		15	29	29	629.000

4.8. Program obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije

U 2011. godini završena je realizacija Programa obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije započetog u 2010. godini, koji su implementirale kantonalne službe za zapošljavanje.

Programom su obezbijedena sredstva za obuku 2.194 osobe, i to: informatička obuka za 1.482 osobe, obuka 364 osobe radi zapošljavanja kod poznatog poslodavca, te obuka 348 osoba radi zadržavanja postojećeg zaposlenja.

Ukupna vrijednost ovog programa je 1.544.967 KM, od kojih je u 2011. godini utrošeno 634.590 KM.

4.9. Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP)

Cilj Projekta podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP) jeste da u periodu od 2010. do 2014. godine pruži podršku u posredovanju pri zapošljavanju za oko 6.000 osoba koje aktivno traže posao a izgubile su pravo na novčana primanja ili su socijalno ugrožene (osobe sa onesposobljenjem, demobilisani borci, osobe koje aktivno traže posao, registrirane kod službi za zapošljavanje u Federaciji BiH i identificirane kao ugrožene i teško zapošljive kategorije i dr.).

Projekat se finansira iz sredstava Federalnog zavoda i kredita kod Međunarodne asocijacije za razvoj (IDA), u saradnji sa Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike – Jedinicom za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER), a realiziraju ga kantonalne službe za zapošljavanje.

U 2011. godini Projektom je obuhvaćeno 1.189 osoba, od kojih je zaposleno 401, samozaposleno 200, dok je 588 osoba pohađalo odgovarajuću obuku.

Za realizaciju Projekta u 2011. godini Federalni zavod je utrošio 1.500.000 KM.

4.10. Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja

Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolving kreditne linije promijenjen je pristup i koncept kreditiranja iz vlastitih namjenskih sredstava, čime su ta sredstva postala dostupna većem broju korisnika. Sredstva revolving kreditne linije se koriste posredstvom Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, u svrhu pružanja posebnih uvjeta za one korisnike koji imaju mogućnost i potrebu da novim zapošljavanjem radne snage ili samozapošljavanjem doprinesu ublažavanju problema nezaposlenosti.

Iznos kredita je:

- *za industriju 25.000 KM po novozaposlenom radniku,*
- *za zanatstvo i usluge 15.000 KM po novozaposlenom radniku,*
- *za poljoprivrednu proizvodnju 10.000 KM po novozaposlenom radniku.*

Rok otplate kredita je do sedam godina za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, uključujući grace period. Na zahtjev korisnika kredita, rok otplate kredita može biti i kraći. Grace period je do 12 mjeseci za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, a dvije godine za poljoprivrednu proizvodnju – zasadi. Kamatne stope za kreditnu liniju gdje rizik snosi banka su 4% za industriju, zanatstvo i usluge (2% kamata RB FBiH + 2% kamata poslovne banke) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (1,5% kamata RB FBiH + 1,5% kamata poslovne banke). Kamatne stope za kreditnu liniju namijenjenu za zapošljavanje nezaposlenih demobilisanih boraca, gdje rizik snosi Federalni zavod, jesu 4% za industriju, zanatstvo i usluge (kamata RB FBiH u skladu sa Ugovorom o komisionim poslovima) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (kamata RB FBiH u skladu sa Ugovorom o komisionim poslovima).

Svrha kredita za održavanje zaposlenosti namijenjena je za zadržavanje zaposlenih u radno aktivnim sredinama kroz osiguranje potrebnih likvidnih sredstava za neometano obavljanje poslovnih aktivnosti. Kredit za kreditnu liniju OZO-010, namijenjenu za održavanje zaposlenosti, utvrđuje se u minimalnom iznosu od 15.000 KM do najviše 500.000 KM ili 5.000 KM po zaposlenom. Rok otplate je do 36 mjeseci, uključujući i grace period do šest mjeseci. Kamatna stopa se utvrđuje u visini 5% fiksno na godišnjem nivou.

U 2011. godini su provedene sljedeće aktivnosti:

- *po kreditnoj liniji ZZ-260/revolving realizirano je 11 novih kredita, u ukupnom iznosu od 4.159.966 KM (uz obavezu zapošljavanja 175 novih zaposlenika),*
- *po kreditnoj liniji ZB-266/zapošljavanje demobilisanih boraca realiziran je jedan kredit, u ukupnom iznosu od 35.000 KM (uz obavezu zapošljavanja tri nova zaposlenika),*
- *po kreditnoj liniji OZO-010/održavanje zaposlenosti, poslodavcima (koji su prije realizacije kredita imali 2.175 zaposlenika), odobreno je 12 kredita za zadržavanje postojećeg nivoa zaposlenosti od 2.175 zaposlenika.*

4.11. Projekat „Socijalna, poduzetnička i e-inkluzija žena 40+“

Federalni zavod je, zajedno sa Vanjskotrgovinskom komorom Bosne i Hercegovine – Institutom za edukaciju (ECOS) i Fondacijom za socijalno uključivanje, finansirao i realizirao projekat „Daj ideju – postani poduzetnica“. Ovaj projekat, kao specijalna mjera, predstavlja nastavak projekta „Socijalna, poduzetnička i e-inkluzija nezaposlenih žena 40+“, koji je uspješno realiziran 2010. godine u saradnji sa istim partnerima.

Cilj Projekta, kojim je obuhvaćeno 140 žena sa evidencije nezaposlenih Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo iz četiri općine Grada Sarajevo te Ilidže i Vogošće, bio je podizanje kompetentnosti žena na tržištu rada, njihovo osposobljavanje za aktivno traženje posla i samozapošljavanje, te smanjenje isključenosti žena sa tržišta rada.

U okviru Projekta održane su dvije vrste obuke: informatičko opismenjavanje kroz ECDL Start školu računara, koja ima za cilj osposobljavanje polaznika i potpuno savladavanje rada na računaru, te pohađanje Škole malog biznisa, kroz koju se stiču praktične poduzetničke vještine, tj. znanje o tome kako registrirati preduzeće ili obrt, napraviti biznis plan, dobiti novac za realizaciju ideja, te kako aktivno tražiti posao. U okviru Škole malog biznisa polaznice su napisale vlastite biznis planove, nakon čega su izabrana dva najbolja koja su nagrađena sa po 10.000 KM (proizvodnja začinskog bilja i salata i izrada suvenira – kaligrafija).

Ukupna vrijednost Projekta je 124.200 KM, a Federalni zavod je osigurao 40.000 KM, od čega je u 2011. godini realizirao 32.000 KM jer je Projekat nastavljen i u 2012. godini.

4.12. Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP)

Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP), koji finansira Vlada Španije putem Fonda za dostizanje milenijjskih razvojnih ciljeva (MDG-F) i Volonteri Ujedinjenih nacija (UNV) kroz Specijalni volonterski fond, realizira se u periodu od 2010. do 2012. godine. Provode ga Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), Fond Ujedinjenih nacija za djecu (UNICEF), Volonteri Ujedinjenih nacija, Populacijski fond Ujedinjenih nacija (UNFPA) i Međunarodna organizacija za migracije (IOM).

U okviru tog programa, pored pomenutog Programa sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“, uspostavljeno je devet centara za informiranje, savjetovanje i obuku (CISO) u službama za zapošljavanje Federacije BiH, i to u: Sarajevu, Bihaću, Mostaru, Zenici, Vitezu, Tuzli, Odžaku, Goraždu i Livnu.

Korisnici usluga CISO su nezaposlene osobe dobi do 30 godina, učenici pred izborom daljeg obrazovanja i zanimanja, poslodavci i drugi zainteresirani.

U Federaciji BiH evidentirano je 5.288 korisnika CISO koji se prvi put javljaju, odnosno 4.572 korisnika koji su se javljali više puta u 2011. godini.

Radionicu za pisanje biografije i razgovor s poslodavcem pohađalo je 7.508 osoba, a njih 1.069 je iskoristilo uslugu grupnog savjetovanja, odnosno 2.531 individualnog savjetovanja, pri čemu su izrađena 1.353 plana zapošljavanja.

Info seminare pohađalo je 3.077 osoba, te 2.417 obuku o pisanju CV-a i popratnog pisma. Informatičku i obuku iz jezika prošlo je 529 mladih nezaposlenih osoba dobi do 30 godina, a 205 je koristilo usluge prekvalifikacije.

Broj korisnika CISO koji se nakon primljenih usluga zaposlio je 487, dok je 123 volontiralo.

Informaciju o regularnim/iregularnim migracijama dobilo je 820 korisnika, a na facebook profilima centara zabilježene su 5.362.593 posjete.

4.13. Projekat zapošljavanja mladih (YEP)

Projekat zapošljavanja mladih u BiH (YEP) finansiraju Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Austrijska razvojna agencija (ADC), a realizira ga njemačka konsultantska firma GOPA, u saradnji sa Federalnim zavodom i Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske. Projekat se sastoji od četiri komponente fokusirane na aktivne mjere zapošljavanja, prvenstveno kroz karijerne centre u odabranim školama, poduzetničku obuku, savjetodavno djelovanje na mlade koji traže zaposlenje i razvoj saradnje između zavoda za zapošljavanje i privatnih agencija koje se bave zapošljavanjem, što treba dovesti do pozitivnih promjena na tržištu rada.

Početak 2011. godine uspostavljen je Klub za traženje posla pri Službi za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, koji je omogućio mladim osobama stručnu i tehničku pomoć u savladavanju tehnika aktivnog traženja posla. Obuku u Klubu pohađalo je 108 osoba, a 31 se zaposlilo.

4.14. Sajmovi zapošljavanja

Organiziranje sajmova za zapošljavanje formalizirano je potpisivanjem Ugovora o realizaciji projekta *Sajmovi zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2011. godini* između Federalnog zavoda, kantonalnih službi za zapošljavanje i Udruženja poslodavaca u Federaciji BiH.

U junu 2011. godine održan je sajam zapošljavanja u Vitezu i tom prilikom su potpisana 72 ugovora sa poslodavcima o zapošljavanju 89 osoba.

Za učešće na sajmu u Zenici, održanom u oktobru 2011. godine, prijavila su se 52 poslodavca sa 934 oglašena slobodna radna mjesta. Sajmu su prisustvovala 1.164 osobe, a održano je deset radionica za aktivno traženje posla.

U organizaciji Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, u decembru 2011. godine održan je sajam zapošljavanja, na kojem je učestvovalo 48 poslodavaca, koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem 366 radnika.

Federalni zavod je i u 2011. godini podržao održavanje *Regionalnog Virtualnog dana karijera i znanja*, na web stranici www.dankarijera.com, koji je okupio 50 najjačih regionalnih kompanija (13 iz BiH) i obrazovnih ustanova, koje su oglasile 250 slobodnih radnih mjesta. Kroz 3D virtualni izložbeni prostor omogućena je interaktivna komunikacija između posjetilaca, poslodavaca i obrazovnih ustanova.

4.15. Aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

Pored sredstava koje je obezbijedio Federalni zavod, za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja u 2011. godini kantonalne službe za zapošljavanje su svojim sredstvima ili uz pomoć drugih institucija implementirale sljedeće programe:

Tabela 10: Pregled aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

R. br.	Služba za zapošljavanje (kanton/županija)	Vrsta mjere/poticaja Naziv programa	Ciljna grupa	Izvor finansiranja	Broj korisnika
1	2	3	4	5	6
1.	Zeničko-dobojski	Program poticaja zapošljavanja VSS pripravnika	VSS mladi	Vlada Zeničko-dobojskog kantona	272

R. br.	Služba za zapošljavanje (kanton/županija)	Vrsta mjere/poticaja Naziv programa	Ciljna grupa	Izvor finansiranja	Broj korisnika
1	2	3	4	5	6
2.	Srednjobosanski	Program poticaja zapošljavanja ili volontiranja mladih u 2010. godini ⁸	Mlade osobe sa VSS i VŠS koje su završile školovanje po trogodišnjem Bolonjskom procesu	Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona	59
3.	Hercegovačko-neretvanski	Program zapošljavanja mladih sa VSS	VSS pripravnici	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	113
4.	Zapadnohercegovački	Program obavljanja pripravničkog staža za osobe sa VSS i VŠS	Osobe dobi do 30 godina bez radnog iskustva u struci sa VSS i VŠS	Služba za zapošljavanje Zapadnohercegovačkog kantona/Sporazum sa Vladom Zapadnohercegovačkog kantona i općinama	128
5.	Kanton Sarajevo	Sufinansiranje zapošljavanja pripravnika	Osobe bez radnog iskustva u struci	Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo	908
		Program javnih radova	Dugoročno nezaposlene osobe, žene, osobe sa ograničenom radnom sposobnošću i osobe teškog imovinskog stanja		695
		Program sufinansiranja osoba starijih od 40 godina	Osobe starije od 40 godina		187
		Program obuke nezaposlenih osoba za aktivno traženje zaposlenja	Teško zapošljive osobe starije od 30 godina		457
		Program Posao za sve	Osobe sa radnim iskustvom koje nisu u statusu pripravnika		338
		Program samozapošljavanja	Demobilisani borci, šehidske porodice, Romi, osobe sa invaliditetom, dugoročno nezaposlene osobe, žene žrtve nasilja, samohrani roditelji i roditelji sa četvero i više djece i druge nezaposlene osobe		364
		Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja nezaposlenih kategorija iz oblasti socijalne politike	Roditelji djece sa najmanje 80% invaliditeta, žrtve nasilja u porodici, bivši štićenici domova za nezbrinutu djecu, liječeni ovisnici, Romi, roditelji/staratelji djece koja ostvaruju pravo na dječiji dodatak, osobe ometene u fizičkom i psihičkom razvoju i osobe kod kojih postoji invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom, povratnici u Kanton Sarajevo i povratnici iz Kantona Sarajevo		68
UKUPNO					3.589

⁸ Implementacija Programa je započela u 2010. godini i nastavljen je u 2011. godini

4.16. Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj

U okviru Projekta angažiranja studenata iz Bosne i Hercegovine za ferijalni rad tokom ljetnog raspusta u 2011. godini u Saveznoj Republici Njemačkoj boravilo je 185 studenata iz Federacije BiH.

Također, Projektom su obezbijedeni uvjeti za angažman 147 studenata iz Federacije BiH u 2012. godini.

Riječ je o radu, najčešće, na pomoćnim poslovima u hotelima, restoranima, poljoprivredi i, u manjoj mjeri, industriji. Radno vrijeme, plaće i ostali radni uvjeti usklađeni su sa tarifnim odredbama Njemačke, a strani studenti na ferijalnom radu na odgovarajućim poslovima ravnopravni su sa njemačkim radnicima.

5. ZAPOŠLJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba utvrđeno je da je Federalni zavod nadležan za odobravanje zapošljavanja stranih državljana i osoba bez državljanstva na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje, a u skladu sa Zakonom o zapošljavanju stranaca („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/99) i Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik BiH“, broj 36/08), kojima su, između ostalog, definirani izdavanje radnih dozvola, kvota radnih dozvola i izuzeci.⁹

U izvještajnom periodu dato je 1.215 odobrenja za izdavanje radnih dozvola stranim državljanima na period od tri mjeseca do jedne godine, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 78. Odobrenja za izdavanje radnih dozvola uglavnom su data stranim državljanima koji su osnivači firmi u Federaciji BiH ili su u njima direktori i izvršni direktori. Najviše radnih dozvola izdato je za rad u oblasti trgovine, prerađivačke industrije, obrazovanja, finansijskog posredovanja i uslužnih djelatnosti.

Od 1.215 stranih državljana kojima je data radna dozvola (iz 53 zemlje), 43 je NK, 112 PK, 109 KV, 6 VKV, 302 SSS, 46 VŠS, 452 VSS, a 157 osoba je sa zvanjem magistra ili doktora nauka. Za određeni broj stranih državljana osnivača firmi, direktora i izvršnih direktora, zbog dugotrajnog procesa nostrifikacije diplome, i pored toga što imaju završeno visoko obrazovanje, zahtjevi su podnošeni kao da nemaju kvalifikacije, a što nije u suprotnosti sa važećim propisima.

U 2011. godini odbijeno je devet zahtjeva za izdavanje odobrenja za radnu dozvolu stranom državljaninu.

U skladu sa članom 5. Odluke o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2011. godinu („Službeni glasnik BiH“, broj 41/2011), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH su tromjesečno dostavljani podaci o izdatim radnim dozvolama po djelatnostima i zanimanjima radi upoređivanja sa Prijedlogom potreba za zapošljavanje stranaca u 2011. godini. Prema Odluci Vijeća ministara BiH, ukupna godišnja kvota radnih dozvola za produženje i novo zapošljavanje stranaca u Federaciji BiH u 2011. godini iznosi 870 radnih dozvola, od kojih se 270 odnosi na novo zapošljavanje a 600 na produženje već izdatih radnih dozvola.

U 2011. godini od ukupno utvrđenih 870 radnih dozvola koje se računaju u kvotu izdate su 622 radne dozvole, od kojih se na novoizdane odnosi 230, a na produžene 392.

⁹ Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je Odluku o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2011. godinu, VM broj 56/11 od 18. novembra 2010. godine, kojom je utvrđeno da godišnja kvota za produženje već izdatih radnih dozvola u Bosni i Hercegovini iznosi 1.400, od kojih se na Federaciju BiH odnosi 600. Godišnja kvota za novo zapošljavanje u Bosni i Hercegovini iznosi 699 radnih dozvola od kojih se na Federaciju BiH odnosi 270.

Pored radnih dozvola koje se računaju u kvotu, izdato je 610 radnih dozvola koje se ne računaju u kvotu prema članu 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu.¹⁰

U svrhu izvještavanja radi ispunjenja uvjeta za liberalizaciju viznog režima Bosne i Hercegovine, kao i izvještavanja radi izrade Migracionog profila BiH za 2011. godinu, Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavljeni su podaci o izdatim, produženim, poništenim i važećim radnim dozvolama za strance po državama porijekla, djelatnostima, kvalifikaciji, godinama života i spolu.

Tabela 11: Broj izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2011. godini po kvartalima

2011. godina	RADNE DOZVOLE KOJE SE RAČUNAJU U KVOTU UTVRĐENU ODLUKOM VIJEĆA MINISTARA BIH			RADNE DOZVOLE KOJE SE NE RAČUNAJU U KVOTU PO ČI. 79. ZAKONA	UKUPNO IZDATE RADNE DOZVOLE
	PRODUŽENE	NOVOIZDATE	UKUPNO KVOTA		
01.01. – 31.03.	94	46	140	147	287
01.04. – 30.06.	88	59	147	121	268
01.07. – 30.09.	111	48	159	146	305
01.10. – 31.12.	99	77	176	196	372
01.01. – 31.12.	392	230	622	610	1.232

Tabela 12: Pregled izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2011. godini, po državama i kvalifikacionoj strukturi

R. br.	DRŽAVE	KVALIFIKACIONA STRUKTURA										Ukupno
		NK	PK	NSS	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	Mr	Dr	
1	Turska	10	11	2	11	0	50	5	137	27	47	300
2	Srbija	13	77	2	40	0	40	6	71	12	4	265
3	Hrvatska	0	5	0	7	2	45	11	74	4	4	152
4	Kina	4	0	1	10	0	66	5	7	0	0	93
5	Njemačka	2	5	0	8	2	12	3	15	2	3	52
6	Crna Gora	0	7	0	9	0	13	1	15	3	3	51
7	Slovenija	0	0	0	3	1	10	5	25	2	1	47
8	Austrija	0	0	0	3	0	12	2	12	12	0	41
9	Makedonija	5	1	0	11	0	8	0	7	3	1	36
10	Indija	0	0	0	0	0	2	0	15	4	0	21
11	Italija	4	1	0	1	1	8	0	5	0	0	20
12	Iran	0	0	0	0	0	7	0	5	2	0	14
13	Egipat	0	0	0	0	0	1	0	7	1	1	10
14	Holandija	1	0	0	3	0	2	0	3	0	0	9
15	Saudijska Arabija	0	1	0	0	0	2	0	4	1	1	9

¹⁰ U skladu sa članom 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu „Radna dozvola može se izdati nezavisno od utvrđene godišnje kvote radnih dozvola u sljedećim slučajevima: a) strancu koji ima obrazovanje koje odgovara visokom obrazovanju, završenom postdiplomskom ili doktorskom studiju u BiH; b) strancu čiji se rad u BiH zasniva na međunarodnom sporazumu; c) strancu koji obavlja ključne poslove u poslovnom subjektu, a koji nije izuzet od potrebe posjedovanja radne dozvole na osnovu međunarodnog sporazuma; d) učiteljima ili nastavnicima koji izvode ili pomažu u nastavi u obrazovnim ustanovama zbog svog specifičnog znanja; e) profesionalnim sportistima ili sportskim radnicima koji na osnovu valjano zaključenog ugovora rade u BiH; f) strancu koji je u bračnoj ili vanbračnoj zajednici sa strancem sa odobrenim stalnim boravkom u BiH ili je dijete stranca sa odobrenim stalnim boravkom u BiH.“

R. br.	DRŽAVE	KVALIFIKACIONA STRUKTURA										Ukupno
		NK	PK	NSS	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	Mr	Dr	
16	Francuska	0	0	0	0	0	3	2	3	0	0	8
17	SAD	0	0	0	0	0	2	1	2	1	1	7
18	Rusija	0	1	0	0	0	2	0	4	0	0	7
19	Slovačka	1	0	0	0	0	1	0	4	0	0	6
20	Kuvajt	0	0	0	0	0	2	0	3	1	0	6
21	Velika Britanija	0	0	0	0	0	1	0	2	2	0	5
22	Švedska	0	0	0	1	0	0	1	2	1	0	5
23	Albanija	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5
24	Jordan	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5
25	Libija	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	5
26	Australija	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	4
27	Rumunija	0	3	0	0	0	0	0	1	0	0	4
28	Indonezija	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	4
29	Poljska	0	0	0	0	0	1	0	2	1	0	4
30	Španija	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	3
31	Sirija	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	3
32	Malezija	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
33	Nepal	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
34	Madarska	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
35	Južna Afrika	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
36	Irak	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
37	Bugarska	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
38	Češka Republika	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
39	Grčka	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
40	Ukrajina	0	0	0	0	0	1	0		0	0	1
41	Belgija	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
42	Pakistan	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
43	Uzbekistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
44	Brazil	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
45	Singapur	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
46	Palestina	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
47	Portugal	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
48	Sjeverna Irska	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
49	Kirgistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
50	Gruzija	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
51	Republika Koreja	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
52	Libanon	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
53	Senegal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	Ukupno	43	112	5	109	6	302	46	452	86	71	1.232

Od ukupno izdatih radnih dozvola stranim državljanima, na Kanton Sarajevo se odnosi 52,76%, Tuzlanski 9,71%, Zeničko-dobojski 9,22%, Hercegovačko-neretvanski 8,97%, Unsko-sanski 6,83%, Srednjobosanski 4,03%, Zapadnohercegovački 3,45%, Bosansko-podrinjski 2,72%, Posavski 1,49% i na Kanton 10 se odnosi 0,82%.

Radi lakšeg prevazilaženja spornih pitanja koja nastaju zbog neusklađenosti Zakona o zapošljavanju stranaca Federacije Bosne i Hercegovine i Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu Bosne i Hercegovine, u saradnji sa Međunarodnom finansijskom korporacijom (IFC) – Grupacijom Svjetske banke, a u okviru projekta „Jačanje konkurentnosti na različitim nivoima BiH“, provedene su odgovarajuće aktivnosti za olakšavanje generiranja ulaganja i unapređenja privatnog sektora i poslovnog okruženja.

S tim u vezi oformljena je radna grupa koja je izradila jednoobraznu i pojednostavljenu *Proceduru za izdavanje radnih dozvola strancima*, a u skladu sa preporukama Vlade Federacije BiH iz Izvještaja o implementaciji Projekta regulatorne reforme. Time su javne službe za zapošljavanje u Federaciji BiH dale značajan doprinos uklanjanju administrativnih prepreka za strana ulaganja. Radnu grupu su činili predstavnici Federalnog zavoda, kantonalnih službi za zapošljavanje, IFC-a, Ministarstva sigurnosti BiH i Federalne uprave za inspeksijske poslove. Procedurom je smanjen broj dokumentacije potrebne za izdavanje radne dozvole sa 18 na 6 - 8 dokumenata, ovisno o tome da li se radna dozvola izdaje prvi put ili je riječ o produženju već izdate radne dozvole, ujednačeni su administrativni troškovi u vezi sa izdavanjem radne dozvole, reducirani rokovi postupka izdavanja radne dozvole na način da se stranim ulagačima koji su osnivači firmi i osobe ovlaštene za zastupanje radna dozvola izda hitno, a najduže u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva. Prema preliminarnoj analizi troškova i koristi koju je sačinio IFC, usvajanje jedinstvene Procedure će rezultirati potencijalnim uštedama u direktnim i indirektnim troškovima za poslovnu zajednicu u iznosu 1.535.926 KM.

6. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I SELEKCIJA

Profesionalna orijentacija u javnih službama za zapošljavanje temelji se na načelima Rezolucije o cjeloživotnoj karijernoj orijentaciji, koju je usvojilo Vijeće ministara EU 2004. godine, prema kojoj se karijerna orijentacija odnosi na raspon aktivnosti¹¹ koje građanima bilo koje dobi omogućavaju da prepoznaju svoje sposobnosti, kompetencije i interese.

Korisnici usluga profesionalne orijentacije su nezaposlene osobe koje aktivno traže posao ili se pripremaju za zapošljavanje i programe obuke, učenici pred izborom daljeg obrazovanja, te poslodavci koji žele zaposliti nove radnike.

6.1. Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama

U 2011. godini održana su 1.142 jednodnevna informativna i 200 dvodnevnih motivacijskih seminara, na kojima su nezaposlene osobe imale priliku da se upoznaju sa pravima i obavezama koje imaju u skladu sa svojim statusom, aktuelnim programima zapošljavanja, kao i da poboljšaju svoje vještine aktivnog traženja zaposlenja. Seminarima je prisustvovalo 13.946 nezaposlenih osoba. Također, provedena je obuka iz poduzetništva u okviru 15 seminara, koje je pohađalo 185 osoba, od kojih 176 žena.

Federalni zavod je sufinansirao realizaciju Programa „Uspjet ću!“ u službama za zapošljavanje Srednjobosanskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona, namijenjenog teže zapošljivim grupama nezaposlenih osoba. Pojedinačni seminari traju do četiri sedmice, tokom kojih nezaposlene osobe, pored vještina aktivnog traženja zaposlenja prolaze i

¹¹ Primjeri takvih aktivnosti uključuju davanje informacija i savjeta, ocjenjivanje kompetencija, mentorstvo, zastupanje, podučavanje o procesu donošenja odluka te o vještinama upravljanja karijerom. Kako bi se izbjegle nejasnoće – jer čitav niz izraza koji se koristi u zemljama članicama kako bi se opisale usluge koje se pružaju u okviru tih aktivnosti, uključujući obrazovno, strukovno i karijerno vođenje, savjetovanje, usmjeravanje kroz zanimanje itd. – izraz „orijentacija“ se u ovom tekstu koristi za označavanje bilo kojeg ili svih oblika navedenih usluga, a zemlje članice bi izraz trebalo da prevedu na način da opisuje odgovarajuće usluge u njihovim zemljama.

poseban psihosocijalni program kojim se nastoje (re)integrirati na tržište rada. Održan je 81 seminar u kojima su učestvovala 962 nezaposlene osobe, od kojih 696 žena.

6.2. Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu

Federalni zavod je u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje uspostavio sistem redovnog profesionalnog informiranja u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH radi upoznavanja učenika o značaju izbora daljeg obrazovanja i uključivanja na tržište rada. Tokom 2011. godine u aktivnosti profesionalnog informiranja uključena je 171 osnovna i 65 srednjih škola, odnosno oko 60.000 učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola.

U sklopu projekta „Stručno obrazovanje i usavršavanje“, koji implementira Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (GIZ) u saradnji sa Federalnim zavodom, izrađen je „Vodič za upis u srednju školu“. Vodič sadrži informacije o sistemu obrazovanja u Bosni i Hercegovini, o 13 porodica zanimanja, odnosno 61 zanimanju trećeg stepena i 40 zanimanja četvrtog stepena, te kontakt informacije o srednjim školama.

7. ISPITIVANJE TRŽIŠTA RADA

Radi sticanja realnog uvida u stanje na tržištu rada u Federaciji Bosne i Hercegovine, Federalni zavod je u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje i u 2011. godini proveo istraživanje na uzorku od 3.000 poslodavaca. Cilj istraživanja, na kojem su bili angažirani savjetodavci općinskih biroa za zapošljavanje i nezaposlene osobe posebno obučene za tu priliku, jeste da se dobiju što potpunije informacije o potrebama poslodavaca, odnosno suficitarnim i deficitarnim zanimanjima.

Prema iskazanim potrebama anketiranih poslodavaca, najtraženija zanimanja su: šivač (590), radnici za razne poslove (248), prodavač (148), zavarivač (137), bravar (126), ekonomista (117), radnici za jednostavne poslove u proizvodnji i srodnim zanimanjima (112), stolar (109), radnik za jednostavne poslove drugdje nerazvrstan (103), medicinska sestra (85).

Potrebe poslodavaca za radnom snagom se najviše odnose na radnike sa srednjom stručnom spremom III stepena (1.499), srednjom stručnom spremom IV stepena (1.444), visokom stručnom spremom (1.181), kao i na nekvalifikovane radnike (328).

Najbrojnija zanimanja prema očekivanom višku su: radnici za jednostavne radove u rudarstvu i građevinarstvu (128), rudarski radnik (50), bravar (23), nastavnici u osmogodišnjem obrazovanju (22), prodavač (21), stolar (20), nastavnici u srednjoškolskom obrazovanju (20).

Također, iskazane su potrebe i za dodatnim vještinama radnika, koje bi, prema mišljenju poslodavaca, trebalo postići obukom za određene poslove u okviru radnog mjesta (52,24%), sticanjem potrebnih vještina u verificiranoj instituciji (30,82%), dokvalifikacijom i prekvalifikacijom (14,43%), te ostalim vidovima stručnog osposobljavanja (2,51%).

Najveći broj poslodavaca za razlog nedostatka radne snage naveo je neodgovarajuću kvalifikaciju radnika (28,14%), nedostatak poticajnih sredstava (17,91%), nedovoljno radno iskustvo (17,78%), poreznu politiku (16,58%) i dr.

Određeni broj poslodavaca je izrazio i nezadovoljstvo stručnim znanjem i vještinama radnika. Kao razlozi za to navedeni su nedostatak: praktičnog iskustva (35,66%), stečene kvalifikacije (17,8%), socijalnih i organizacionih vještina (12,78%), općeg znanja (12,01%), posebnih vještina (11,3%), poduzetničkih vještina (8,4%) i drugo (2,05%).

Kad je riječ o trendu poslovanja, kod 946 poslodavaca je u 2011. godini zabilježena stagnacija, kod 721 rast te kod 454 opadanje obima poslodavanja.

U vezi sa načinom traženja zaposlenika, 32,9% poslodavaca je navelo da nove zaposlenike traže posredovanja biroa za zapošljavanje (32,51%), ličnim kontaktima (30,56%), preko sredstava javnog informiranja (25,88), putem interneta (5,71), posredstvom obrazovnih ustanova (2,25%) i privatnih agencija za zapošljavanje (1,16%), te ostalo (1,93%).

8. AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

8.1. Objavljivanje oglasa za posao na internet stranici Federalnog zavoda

Kao i prethodnih godina, Federalni zavod je i u 2011. godini nastavio objavljivati oglase o slobodnim radnim mjestima posredstvom svoje internet stranice (www.fzzz.ba), što je nezaposlenim osobama u Bosni i Hercegovini predstavljalo olakšanje u nastojanju da se kvalitetno i pravovremeno informiraju o mogućnostima zapošljavanja.

Objavljen je 1.841 oglas, kojim je iskazana potreba za zapošljavanjem 3.192 izvršioca različitog profila. Najviše slobodnih radnih mjesta je oglaseno u oblastima komercijale/prodaje (434), državne službe (374) i ekonomije/finansija (334).

Kada je riječ o uvjetima za zapošljavanje, poslodavci su najviše zahtijevali odgovarajuću stručnu (školsku) spremu (1.421), radno iskustvo (753) i poznavanje rada na računaru (610), dok su nešto manje tražili vozačku dozvolu i poznavanje stranog jezika.

8.2. Projekat Evropske unije u Bosni i Hercegovini – „Unapređenje aktivnih mjera tržišta rada u Bosni i Hercegovini“ (IALM)

U augustu 2011. godine okončana je realizacija projekta tehničke pomoći Bosni i Hercegovini „Unapređenje aktivnih mjera tržišta rada u BiH“ (IALM), koji je imao za cilj unaprijediti stanje u oblasti aktivnih mjera zapošljavanja.

Provedene su aktivnosti obuke iz poduzetništva, upravljanja promjenama, dizajniranja i provođenja aktivnih mjera zapošljavanja, te odgovarajućeg monitoringa, kojima je obuhvaćeno oko 150 zaposlenika javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH.

Uspostavljen je i ogledni biro za zapošljavanje u Zenici, koji djeluje po savremenim principima i tehnologijama rada.

Također, u septembru 2011. godine, zvanično je započela realizacija novog dvogodišnjeg projekta tehničke pomoći Bosni i Hercegovini „Izgradnja institucija i kapaciteta u sektoru zapošljavanja u Bosni i Hercegovini“ (ICBES), koji se finansira iz sredstava Evropske unije, a implementira ga EPRD konzorcij iz Poljske. Kao polazište za realizaciju ovog projekta poslužit će aktivnosti provedene u okviru IALM-a.

8.3. Doktrina rada javnih službi za zapošljavanje

U 2011. godini izrađena je i zvanično predstavljena *Doktrina rada javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH*. Riječ je o sveobuhvatnom dokumentu, kojim se na stručan način uspostavlja principi i pristup rada u javnim službama za zapošljavanje, kao jednog od ključnih partnera na tržištu rada, kako bi do izražaja došla razvojna funkcija ovih institucija u smislu uključivanja nezaposlenih osoba na tržište rada i saradnje sa poslodavcima, te prilagođavanje standardima i iskustvima Evropske unije.

Doktrina predstavlja inovativan odgovor na stalne promjene i izazove koji se u procesu reformi javljaju pred službama za zapošljavanje i predstavlja alat za unapređenje njihovih

kapaciteta, te nudi mogućnost primjene istog standarda u radu sa nezaposlenim osobama kao što je to u zemljama Evropske unije.

Sva poglavlja su usklađena sa odredbama konvencija Međunarodne organizacije rada koje se odnose na nadležnosti, organizaciju i aktivnosti javnih službi za zapošljavanje i smjernice Evropske unije.

8.4. Stručno osposobljavanje zaposlenika

Strateški prioritet Federalnog zavoda u upravljanju ljudskim resursima jeste uspostavljanje održivog koncepta kontinuirane edukacije zaposlenika radi jačanja vlastitih institucionalnih kapaciteta i poboljšanja sistema upravljanja radnim učinkom. Osposobljavanje i usavršavanje zaposlenika radi povećanja nivoa općeg i stručnog znanja i njihove kompetentnosti provodi se u skladu sa Politikom kvaliteta i godišnjim Planom edukacije zaposlenika. Ovaj segment obuhvata niz kontinuiranih aktivnosti s obzirom na prihvaćenu orijentaciju i politiku institucije da su educirani kadrovi uvjet za ostvarivanje programskih ciljeva i pružanje kvalitetnih usluga korisnicima.

Ovisno o opisu poslova i odgovornosti zaposlenika, provedene su edukacije: Menadžerske i socijalne poslovne vještine u radnom okruženju, Upravljanje promjenama, Ravnopravnost spolova u politikama posredovanja u zapošljavanju, Upravljanje ljudskim potencijalima, Poduzetništvo, Rane intervencije u procesu otpuštanja zaposlenika, Legalne migracije radne snage, Javne nabavke, Informatička edukacija po programu ECDL, stručne obuke iz oblasti finansija i računovodstva te pravnih poslova.

Mjerenje uspješnosti provedenih edukacija iz socijalno-poslovnih vještina u radnom okruženju (Timski rad, Asertivno ponašanje, Self management) kao i provedene menadžerske obuke (Xpert PBS moduli: Uspješna moderacija sastanaka, Optimalno korištenje vremena, Pregovarati, diskutirati, argumentirati) pokazuje da više od 85% zaposlenika smatra da je sadržaj programā edukacije primjenjiv u obavljanju poslova, te da će u velikoj mjeri doprinijeti poboljšanju radne efikasnosti.

Također, Federalni zavod je tokom izvještajnog perioda, u skladu sa svojim nadležnostima u okviru usklađivanja i koordinacije rada službi za zapošljavanje, informiranja i stručnog usavršavanja zaposlenika kantonalnih službi za zapošljavanje, samostalno i u saradnji sa drugim subjektima organizirao radno-edukativne sastanke iz oblasti profesionalne orijentacije, aktivne politike zapošljavanja, istraživanja tržišta rada, materijalno-socijalne sigurnosti, zapošljavanja stranaca, informacionih tehnologija i finansijskog poslovanja.

Međunarodni razvojni projekti su značajan dio sadašnjih, ali i budućih aktivnosti javnih službi za zapošljavanje, zbog čega će u 2012. godini, osim nastavka edukacije zaposlenika iz socijalno-poslovnih vještina i stručne obuke za kvalitetno obavljanje radnih zadataka, posebno usmjerenje biti na osposobljavanju za pripremu, praćenje i provođenje projekata koji se finansiraju iz fondova Evropske unije.

9. INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

Federalni zavod ima zakonsku obavezu da vodi i objedinjuje zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju BiH i da predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti.

U 2011. godini potpisan je ugovor sa profesionalnom IT firmom za održavanje postojećeg jedinstvenog informacionog sistema, uz čiju je stručnu pomoć uspješno vršeno održavanje sistema.

Nakon izvršenih konsultantskih usluga za analizu postojećeg informacionog sistema u tehničkom, pravnom i ekonomskom smislu, prijedloga održavanja postojećeg sistema i

izrade tenderske dokumentacije za razvoj novog informacionog sistema i plana migracije podataka, te nakon završene ekspertize tenderske dokumentacije, u 2011. godini su pokrenute aktivnosti za javnu nabavku usluga putem otvorenog postupka za implementaciju projekta "*Informacioni sistem upravljanja podacima o nezaposlenim osobama*". S obzirom na pokrenute aktivnosti javne nabavke, predviđa se da će implementacija Projekta početi u 2012. godini.

Novim informacionim sistemom trebalo bi da se dobije centraliziran sistem po najnovijim tehnološkim standardima i normama, koji bi bio lako nadogradiv i prilagođen budućim potrebama za integracijom sa drugim institucijama, i koji bi mogao zadovoljiti najsavremenije informatičke potrebe.

Stupanjem na snagu ELMO/TAFF projekta od 2011. godine, implementirano je i testirano privremeno tehničko rješenje za razmjenu podataka sa Poreskom upravom, koje je tokom 2011. godine funkcioniralo bez problema. Također, vršeno je i održavanje postojeće VPN mreže između Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, a što je bio ključni faktor u razmjeni podataka sa Poreskom upravom.

U izvještajnom periodu Federalni zavod je prilagodio postojeće i izradio nove aplikacije za podršku u realizaciji programa za zapošljavanje. Izrađena je nova aplikacija za ispitivanje tržišta rada koja ima samo jednu centralnu bazu podataka i u radu koristi VPN mrežu.

Izrađena je i puštena u funkciju nova web stranica za profesionalnu orijentaciju www.abecedakarijere.ba. Također, pokrenute su i aktivnosti na izradi novog web portala Federalnog zavoda, koji bi trebalo da zamijeni postojeću web stranicu. Novi web portal će, između ostalog, omogućiti poslodavcima unošenje oglasa za posao, obavještanje korisnika web stranice o novim oglasima, detaljan statistički pregled i dr.

10. UPRAVNI ODBOR

U izvještajnom periodu Upravni odbor je održao devet sjednica, na kojima su razmatrana najznačajnija pitanja iz nadležnosti Federalnog zavoda i ostvarivanja funkcija zapošljavanja.

U skladu sa svojim ovlaštenjima, Upravni odbor je uvojio: Izvještaj o izvršenju Finansijskog plana za 2010. godinu; Zbirni izvještaj o redovnom godišnjem popisu sa stanjem na dan 31.12.2010. godine; Akcioni plan na bazi Izvještaja Ureda za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine o reviziji finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2010. godinu; Izvještaj o radu Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2010. godinu; kvartalne izvještaje o izvršenju Finansijskog plana Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2011. godinu; Prve, Druge i Treće izmjene i dopune Finansijskog plana Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2011. godinu; Program rada Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2012. godinu; Finansijski plan za 2012. godinu i procjenu plana za 2012. i 2013. godinu; Odluku o visini procenata novčanih sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje kod poslovnih banaka za obavljanje poslova platnog prometa putem transakcijskih računa i oročavanja novčanih sredstava; Odluku o visini naknade za administrativne troškove u postupku izdavanja odobrenja za radnu dozvolu strancima sa Procedurom za izdavanje radne dozvole i dr.

S ciljem unapređenja zapošljavanja i samozapošljavanja, Upravni odbor je donio odluke koje se odnose na provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja i uvjete za njihovo provođenje, i to za: Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2011. godini, Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva u 2011. godini – „Dajte šansu mladima“, Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja žena u 2011. godini, Program zapošljavanja i samozapošljavanja

povratnika u 2011. godini, Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba „Mladi poduzetnik“, Program sufinansiranja obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije u 2011. godini „Druga prilika“ i Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva u 2011. godini „400 +“. Također, usvojio je Odluku o otpisu zateznih kamata, Informaciju o komisionim kreditima plasiranim putem Sparkasse banke d.d. Sarajevo, Intesa Sanpaolo banke d.d. Sarajevo i Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine u periodu 2002.- 2004. godina, Informaciju o rezultatima realizacije Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolvinga, kao i Operativni program realizacije Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla.

I u ovom izvještajnom periodu Upravni odbor je razmatrao prijedloge Komisije za ocjenu prijave i programa tržišta rada, radi davanja saglasnosti za odobravanje sredstava iz kreditne linije za demobilisane borce kod Razvojne banke FBiH.

U vezi sa radom Federalnog zavoda, Upravni odbor je donio Pravilnik o izmjenama Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja službenih vozila i kontroli potrošnje goriva i Odluku o odobravanju javnih nabavki.

11. KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

Članom 5. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Federalni zavod je, pored ostalog, nadležan da koordinira rad kantonalnih službi za zapošljavanje na provođenju utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih. U protekloj godini redovno su održavani sastanci direktora javnih službi za zapošljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine radi dogovora o:

- programskim aktivnostima u 2011. godini,
- organiziranju sajmova zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2011. godini,
- donošenju Procedure za izdavanje radnih dozvola,
- definiranju plana za rješavanje obaveza prema Zakonu o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica,
- realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja u 2011. godini (Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja žena, Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“ i „Mladi poduzetnik“),
- primjeni Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom,
- zajedničkoj nabavci softverske podrške za uvođenje trezorskog poslovanja,
- realizaciji Projekta podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP),
- prezentaciji aktivnosti na implementaciji projekta YERP, programa IALM (obuke iz poduzetništva), projekta Sajmovi za zapošljavanje u 2011. godini, koji se provodi sa Udruženjem poslodavaca u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U okviru tih sastanaka organizirano je potpisivanje Sporazuma o finansiranju i realizaciji Programa zapošljavanja i samozapošljavanja žena u 2011. godini, Sporazuma o finansiranju i realizaciji programa samozapošljavanja mladih osoba „Mladi poduzetnik“, amandmana I na Sporazum o implementaciji i finansiranju projektnih aktivnosti SSNESP-a u periodu 2010-2014. godina.

12. INFORMIRANJE

Poslovi informiranja u 2011. godini izvršavani su s ciljem postizanja transparentnosti rada i promoviranja Federalnog zavoda kao pouzdanog partnera poslodavaca i nezaposlenih osoba u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U izvještajnom periodu na internet stranici (www.fzzz.ba) redovno su objavljivane vijesti o aktivnostima Federalnog zavoda i kretanjima na tržištu rada (100 vijesti), a u javnost su plasirane i posredstvom novinskih agencija (FENA i ONASA). Printani mediji su objavljivali dostavljene vijesti (Dnevni avaz, Oslobođenje, Nezavisne novine, Dnevni list, Večernji list), a elektronski mediji su na temelju tih vijesti emitirali priloge, što je Federalnom zavodu osiguralo solidan medijski prostor. U dnevnim listovima i na internet portalima objavljeno je 295 članaka u vezi sa aktivnosti Federalnog zavoda, od čega je deset sadržavalo negativne konotacije. Elektronski mediji su emitirali 90 priloga u kojima su predstavnici Federalnog zavoda davali izjave, a zabilježeno je i 17 gostovanja u raznim emisijama radio i TV stanica. Generalna je ocjena da je sa štampanim i elektronskim medijima u Bosni i Hercegovini ostvarena dobra saradnja, te da ih je većina objektivno izvještavala o aktivnostima Federalnog zavoda.

Također, Federalni zavod je organizirao devet konferencija za navinare radi upoznavanja javnosti o svojim aktivnostima. Odziv medija, printanih i elektronskih, bio je izuzetno dobar.

S obzirom na savremene trendove u pristupu informacijama i sve veći broj korisnika interneta, Federalni zavod je pokrenuo svoju drugu web stranicu (www.abecedakarijere.ba) s namjerom približavanja informacija nezaposlenim osobama, učenicima, studentima i drugim potencijalnim korisnicima u vezi sa profesionalnom orijentacijom kao bitnim segmentom u prevenciji nezaposlenosti. Na toj stranici je u izvještajnoj godini zabilježeno blizu 30.000 posjeta. Druga, bazna internet stranica Federalnog zavoda (fzzz.ba), u istom periodu je zabilježila 265.445 posjeta, što u prosjeku čini 22.120 posjeta mjesečno. U poređenju sa 2010. godinom, kada je bilo 144.905 posjeta, zabilježen je znatan porast. Osim toga, u skladu sa modernim načinom komuniciranja sa korisnicima, na socijalnoj internet mreži *Facebook* uspostavljen je profil Federalnog zavoda (www.facebook.com/abecedakarijere.ba) radi informiranja i uspostavljanja čvršćih i interaktivnih veza sa nezaposlenim osobama, posebno s mladima. To je opravdalo očekivanja budući da je Federalni zavod za posljednja tri mjeseca 2011. godine stekao preko hiljadu facebook prijatelja, a svaki dan se dostavljaju novi zahtjevi za prijateljstvo. Također, radi uspostavljanja interakcije sa nezaposlenim osobama, a kako bi se stekao uvid u njihove potrebe, na obje internet stranice su u izvještajnom periodu postavljana anketna pitanja na koja su nezaposlene osobe imale priliku da odgovore. Analiza rezultata ankete poslužit će Federalnom zavodu u kreiranju budućih aktivnosti.

Bilten, u kojem su mjesečno objavljivani statistički podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti u Federaciji BiH (tabelarno i grafički), dostavljan je svakog mjeseca na više od 300 adresa vladinih i nevladinih organizacija, kao i štampanim i elektronskim medijima.

13. SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA

Ako se sagledaju ostvareni oblici saradnje sa drugim institucijama i partnerskim organizacijama, za 2011. godinu se može reći da je bila uspješna i sadržajna poslovna godina, što se ogleda u kontinuitetu uspješne saradnje sa Vladom Federacije BiH, Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike i njemu pripadajućom Jedinicom za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja. Također, saradivano je sa Federalnim ministarstvom finansija, Federalnim ministarstvom

obrazovanja i nauke, Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica i Federalnim ministarstvom razvoja, obrta i poduzetništva, te nadležnim institucijama za zapošljavanje: Agencijom za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH.

Federalni zavod je aktivno sudjelovao u pripremi razvojnih projekata u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć 2011 (IPA), u sklopu radne grupe za sektor zapošljavanja, te u izradi najvažnih strateških dokumenata za Bosnu i Hercegovinu, za period 2010-2014. godina.

U 2011. godini je potpisan *Protokol o razmjeni podataka* kojim se reguliše način korištenja podataka iz Jedinstvenog sistema Porezne uprave, proces razmjene podataka sa korisnicima sistema, te odgovornost za sigurnost korištenja tih podataka. Novi sistem je u velikoj mjeri pojednostavio proces registracije poslodavaca i drugih obveznika uplate doprinosa za socijalno osiguranje, u skladu sa primjenom Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa. Osim transparentnijeg pristupa informacijama, Protokolom će se ojačati finansijska disciplina i smanjiti evazija javnih prihoda.

Predstavnici Federalnog zavoda su sudjelovali u projektu „Obrazovanje odraslih u BiH“, u organizaciji GIZ-a, koji pruža podršku bosanskohercegovačkim partnerima pri reformskim nastojanjima u oblasti obrazovanja odraslih, posebno u pogledu ekonomskih i socijalnih potreba u BiH u formalnom, neformalnom i informalnom dijelu. U 2011. godini stručnu podršku su dali predstavnici Federalnog zavoda u izradi osam promotivnih video spotova koji za cilj imaju podizanje svijesti o značaju obrazovanja odraslih.

Federalni zavod je i u 2011. godini podržao projekat „Volontiraj-kreditiraj“, u okviru kojeg je za minimalnu naknadu volontiralo oko 2.000 srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini. Projekat je provelo Udruženje Infohouse iz Sarajeva.

Projektom *Ekonomska i društvena reintegracija preživjelih žrtava mina/NUS-a u Bosni i Hercegovini*, koji je realiziran u saradnji sa *Međunarodnim fondom za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF)* i *Centrom za razvoj i podršku (CRP)* obezbijedena su finansijska sredstva za samozapošljavanje 60 osoba iz ciljne grupe. Federalni zavod je učestvovao u sufinansiranju tog projekta u iznosu od 100.000 KM. Na 38. međunarodnom sajmu poljoprivrede i prehrambene industrije u Gradačcu obezbijedeno je prisustvo za 14 korisnika Projekta, te je održan okrugli sto pod nazivom „Zapošljavanje osoba s invaliditetom u BiH – mogućnosti i dobre prakse“. U okviru manifestacije „Poslodavac godine za osobe sa invaliditetom u BiH“, koja je održana povodom dana osoba s invaliditetom, Federalnom zavodu je dodijeljena posebna zahvalnica za podršku projektima zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

U oktobru 2011. godine potpisan je Sporazum o poslovnoj saradnji između Sarajevske regionalne razvojne agencije (SERDA) i Federalnog zavoda. Uspostavljanjem partnerstva između ove dvije institucije predviđena je razmjena informacija i iskustava u oblasti tržišta rada, analiza potreba tržišta rada sa prijedlozima rješenja, zajednička organizacija edukacije, programa prekvalifikacije i dokvalifikacije za nezaposlene osobe evidentirane u službama za zapošljavanje, u skladu sa potrebama poslodavaca. Također, otvorena je mogućnost saradnje u pripremi zajedničkih programa i projekata te njihovo kandidiranje prema fondovima Evropske unije.

Radi pružanja kvalitetne i sveobuhvatne podrške korisnicima usluga, naročito nezaposlenim ženama, kao marginaliziranoj i teško zapošljivoj kategoriji na tržištu rada, Federalni zavod, Udruženje Infohouse i Fondacija CURE zaključili su Sporazum o poslovnoj saradnji, koja treba da se razvija kroz: razmjenu informacija i iskustava u oblasti tržišta rada, analizu potreba tržišta rada sa prijedlozima rješenja, promociju aktivnosti

usmjerenih na povećanje zaposlenosti, naročito zapošljavanja žena i razvoja ženskog poduzetništva, saradnju u organizaciji edukacije za nezaposlene osobe, programe prekvalifikacije i dokvalifikacije, te mogućnosti saradnje u pripremi zajedničkih programa i projekata.

Također, sa USAID-Sida FIRMA projektom zaključen je Sporazum o partnerstvu, koji podrazumijeva zajedničke aktivnosti na razvoju radne snage u Bosni i Hercegovini, posebno u domenu: obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije, sticanja dodatnih vještina, poboljšanja istraživačkih metoda tržišta rada, prikupljanja informacija sa tržišta rada o stručnoj spremi i zanimanjima, posebnih znanja i vještina nezaposlenih, te programa osnaživanja žena i drugih socijalno i ekonomski isključenih grupa. U okviru tri projekta obuke nezaposlenih osoba za poznatog poslodavca osposobljene su 652 osobe, i to 600 za zanimanje šivač, 32 za zanimanje mehatroničar i 20 za zanimanje varilac, a koje su po završetku obuke dobile posao u općinama Tešanj i Goražde.

Ostvarena je dobra saradnja sa Gender centrom Federacije BiH, te je s tim u vezi izvršeno usklađivanje statističkih i drugih dokumenata prema Zakonu o ravnopravnosti spolova i preporukama iz Akcionog plana za Gender odgovorno budžetiranje.

Podržana je inicijativa Centara civilnih inicijativa (CCI) da se ukine obaveza dostavljanja ljekarskog i uvjerenja o nekažnjavanju koja se zahtijevaju od kandidata prijavljenih na javni konkurs, jer predstavlja formalnu prepreku zapošljavanju i diskriminaciju prema kandidatima lošijeg materijalnog stanja.

Sa udruženjem Kali Sara – Romski informativni centar potpisan je Memorandum o saradnji u okviru projekta „Osnaživanje Romkinja za zapošljavanje i samozapošljavanje“. Memorandumom je, između ostalog, definirano provođenje istraživanja radi prikupljanja relevantnih podataka i informacija o potrebama te populacije u oblasti tržišta rada (potrebe za stručnim osposobljavanjem, razvojem poslovnih vještina i ostalih znanja).

Također, nastavljena je saradnja sa obrazovnim i drugim zainteresiranim institucijama i organizacijama u Federaciji BiH u sklopu implementacije Operativnog plana za realizaciju aktivnosti na osnovu mjera i preporuka sadržanih u Analizi stanja u oblasti srednjeg obrazovanja, sa prijedlogom mjera za usklađivanje obrazovanja sa potrebama privrede.

Predstavnici Federalnog zavoda su aktivno učestvovali i u realizaciji drugih međunarodnih projekata koji za cilj imaju unapređenje tržišta rada u Bosni i Hercegovini, kao što su: „Zajedničko učenje – zajednica prakse“ (ETF), „Učenje o poduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini“ (EU) i „Podrška Evropske unije srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini IV“ (EU VET IV).

14. ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA

U izvještajnom periodu pokrenuta je realizacija svih aktivnosti planiranih Programom rada za 2011. godinu.

Znatna finansijska sredstva su usmjerena kantonalnim službama za zapošljavanje radi obezbjeđenja sredstava za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba (novčana naknada, zdravstveno osiguranje). Naime, kantonalne službe za zapošljavanje su u 2011. godini isplatile za:

- novčanu naknadu 37.950.922,47 KM,
- zdravstveno osiguranje 18.885.193,90 KM i
- penzijsko-invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba 1.416.013,05 KM.

S obzirom na to da sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila

dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova, kao i zbog enormnog povećanja broja korisnika tih prava, kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmiriti svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, te je Federalni zavod, u skladu sa raspoloživim planiranim finansijskim sredstvima, a po odobrenju Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, izvršio uplatu nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje u iznosu od 9.203.848,77 KM.

U skladu sa Zakonom o prestanku važenja Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica, Federalni zavod je u 2011. godini izvršio uplatu u iznosu od 10.300.000 KM, dok su kantonalne službe za zapošljavanje na ime novčanih naknada demobiliziranim braniocima isplatile iznos od 16.630.027,94 KM.

Za realizaciju Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla utrošena su sredstva u iznosu 1.275.653 KM.

I pored obaveza u 2011. godini koje se tiču materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, tzv. pasivnih mjera, Federalni zavod je dao doprinos ublažavanju posljedica globalne ekonomske krize na tržištu rada. Osigurana su sredstva za dovršetak realizacije mjera aktivne politike zapošljavanja započelih u 2010. godini kao i za realizaciju novih aktivnosti započelih u 2011. godini te su, srazmjerno raspoloživim finansijskim sredstvima, stvorene pretpostavke za zapošljavanje, samozapošljavanje ili obuku značajnog broja nezaposlenih osoba.

Navedene mjere su podrazumijevale:

- sufinansiranje zapošljavanja oko 2.000 mladih bez radnog iskustva
- sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja 1.511 žena
- sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja 1.140 povratnika
- sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja 347 osoba s invaliditetom
- sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja 156 Roma
- sufinansiranje poduzetničke i informatičke obuke 140 žena
- sufinansiranje samozapošljavanja i obuke 99 mladih poduzetnika
- sufinansiranje zapošljavanja 401, samozapošljavanja 200 i obuke 588 osoba kroz projekat SSNESP za posebne kategorije nezaposlenih osoba
- kreditiranje zapošljavanja 178 osoba kroz Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja posredstvom Razvojne banke Federacije BiH
- podršku organiziranju sajmova za zapošljavanje na kojima je oglašeno oko 1.400 slobodnih radnih mjesta
- sufinansiranje obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije za 2.194 osobe
- obuku za aktivno traženje posla (pisanje biografije i popratnog pisma, razgovor sa poslodavcem) kroz centre za informiranje, savjetovanje i obuku i projekat "Uspjet ću!" za oko 10.000 mladih.

Zbog smanjenog obima proizvodnje i ekonomskih aktivnosti generalno, kao direktne posljedice globalne ekonomske krize, zabilježen je veliki broj prijava na evidenciju nezaposlenih osoba po prestanku radnog odnosa, ali i nakon završetka školovanja.

Naime, u 2011. godini na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa prijavilo se 51.991 osoba, ali je u istom periodu sa evidencije zaposleno 52.876 osoba. Upoređujući broj prijavljenih osoba na evidenciju po prestanku radnog odnosa sa brojem zaposlenih sa evidencije nezaposlenih, može se konstatirati da je na tržištu rada u Federaciji BiH osjetna

fluktuacija radne snage. Ukupno se na evidenciju nezaposlenih prijavilo 99.717 osoba, dok je 92.609 osoba brisano se evidencije nezaposlenih po raznim osnovama.

Očekuje se da će i u 2012. godini biti potrebno obezbijediti znatna sredstva za materijalnu i socijalnu sigurnost, ali da bi se zadržala razvojna funkcija javnih službi za zapošljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine kao uticajnog faktora na tržištu rada, dio sredstava će se usmjeriti na realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja teško zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba.

Opredjeljenja za naredni period

Federalni zavod će usmjeriti svoje aktivnosti ka optimizaciji i racionalizaciji sredstava za pasivne mjere, naročito sredstava za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba na način da će doprinijeti izradi novog Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, koji će biti usaglašen sa standardima i zahtjevima Evropske unije.

Ovo opredjeljenje podrazumijeva provođenje aktivnosti na izmještanju administriranja zdravstvenog osiguranja iz javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH. To, naravno, ne znači da nezaposlene osobe ostanu zdravstveno neosigurane, nego, naprotiv, da se uvede sistem da prijava na evidenciju nezaposlenih ne bude uvjet za ostvarivanje zdravstvenog osiguranja. Osnovno zdravstveno osiguranje bi se obezbijedilo iz drugih izvora finansiranja uz administriranje nadležne institucije, po uzoru na kvalitetna rješenja u okruženju i Evropskoj uniji.

Evidentno je da sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba (zdravstveno osiguranje, novčana naknada i penzijsko i invalidsko osiguranje). Stoga je Federalni zavod, u skladu sa Zakonom i raspoloživim finansijskim sredstvima, a po odobrenju Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, izvršio uplatu nedostajućih sredstava za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba.

Negativni efekti i rezultati ovakve zakonske regulative su:

- neefikasno preusmjerenje finansijskih sredstava potrebnih za zapošljavanje u sektor zdravstvene zaštite građana
- finansijska sredstva kantonalnih službi za zapošljavanje, a samim tim i Federalnog zavoda, nisu fokusirana na zapošljavanje i mjere aktivne politike zapošljavanja kao primarne funkcije
- rad na crno
- neprirodni poticaj za registracijom kod kantonalnih službi za zapošljavanje radi ostvarivanja besplatnog pristupa zdravstvenoj zaštiti
- nepotrebno „zatrpanje“ kapaciteta kantonalnih službi za zapošljavanje
- neraspologanje tačnim brojem nezaposlenih osoba koje aktivno traže posao (evidencija o broju nezaposlenih ne odražava stvarno stanje nezaposlenosti).

Prijedlozi mogućih rješenja:

- izmjestiti administriranje zdravstvenog osiguranja iz javnih službi za zapošljavanje osim u periodu ostvarivanja prava nezaposlenih osoba na novčanu naknadu po prestanku radnog odnosa ili prava na uplatu doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje, a radi sticanja uvjeta za penziju

- obezbijediti osnovno zdravstveno osiguranje iz drugih izvora finansiranja uz administriranje nadležne institucije/sluzbe, po uzoru na kvalitetna rješenja u okruženju i Evropskoj uniji
- preusmjeriti dio sredstava iz pasivnih u aktivne mjere zapošljavanja.

Uz usvajanje odgovarajuće zakonske regulative kojom bi se iz oblasti zapošljavanja izmjestilo administriranje i finansiranje zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba, osim onim osobama koje primaju novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, postigli bi se sljedeći efekti:

- kvalitetnija i efikasnija usluga korisnicima
- podsticaj za zapošljavanje dodatnih najmanje 2.000 teško zapošljivih nezaposlenih osoba, kao što su: mladi, žene, dugotrajno nezaposlene osobe, demobilisani borci, povratnici i osobe sa faktorom otežane zapošljivosti, samo na osnovu ušteđenih sredstava koja se izdvajaju iz Federalnog zavoda
- smanjen broj prijava na evidenciju nezaposlenih osoba koje aktivno ne traže posao
- približavanje anketne i registrirane stope nezaposlenosti
- dostizanje prakse i standarda Evropske unije u ostvarivanju prava po osnovu nezaposlenosti.

Radi pružanja podrške strukturnim reformama neophodno je sveobuhvatnije sagledavanje djelovanja tržišta rada i njegovih veza sa ostalim segmentima društva, posebno sa privredom i obrazovnim institucijama. S tim u vezi Federalni zavod će dati podršku usvajanju okvirnog zakona o obrazovanju odraslih i strategiji o cjeloživotnom učenju.

U narednom periodu Federalni zavod će se aktivno uključiti u izradu projekata za apliciranje za sredstva iz fondova u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA), kao što su projekti prekogranične saradnje i jačanja institucija.

Procesi koji očekuju Bosnu i Hercegovinu još jasnije će odrediti pravce djelovanja Federalnog zavoda, naročito u dijelu donošenja i primjene zakonske i podzakonske regulative, te instrumenata i mjera koje direktno mogu pomoći daljim ekonomskim i socijalnim reformama, usklađivanju obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada, razvoju poduzetništva, otvaranju novih radnih mjesta, kao i bržem procesu evropskih integracija Bosne i Hercegovine.

PREDSJEDNIK
UPRAVNOG ODBORA

Miroslav Kapetanović

Broj: 01/1-34-590/12
Datum: 22.03.2012. god.